



ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК

**Испитни каталог
за државну матуру у
школској години 2026/2027.**



Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

ИСПИТНИ КАТАЛОГ ЗА **ДРЖАВНУ МАТУРУ** У ШКОЛСКОЈ ГОДИНИ 2026/2027.
ЕНГЛЕСКИ ЈЕЗИК



Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

САДРЖАЈ

УВОД	5
1. ВИШИ НИВО ИСПИТА	7
1.1. ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА	7
1.2. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ	7
1.2.1. ИСПИТНА ЦЕЛИНА ЧИТАЊЕ	7
1.2.2. ИСПИТНА ЦЕЛИНА СЛУШАЊЕ	8
1.2.3. ИСПИТНА ЦЕЛИНА ПИСАЊЕ	9
1.3. СТРУКТУРА ИСПИТА	10
1.3.1. ИСПИТНА ЦЕЛИНА ЧИТАЊЕ	10
1.3.2. ИСПИТНА ЦЕЛИНА СЛУШАЊЕ	12
1.3.3. ИСПИТНА ЦЕЛИНА ПИСАЊЕ	13
1.4. ТЕХНИЧКИ ОПИС ИСПИТА	14
1.4.1. ТРАЈАЊЕ ИСПИТА	14
1.4.2. ИЗГЛЕД ИСПИТА И НАЧИН РЕШАВАЊА	14
1.4.3. ПРИБОР	15
1.5. ОПИС БОДОВАЊА	16
1.5.1. БОДОВАЊЕ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ ЧИТАЊЕ	16
1.5.2. БОДОВАЊЕ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ СЛУШАЊЕ	16
1.5.3. БОДОВАЊЕ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ ПИСАЊЕ	17
1.6. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА	22
1.6.1. ПРИМЕР ЗАДАТКА ПОВЕЗИВАЊА ИЗ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ ЧИТАЊЕ	22
1.6.2. ПРИМЕР ЗАДАТКА ВИШЕСТРУКОГ ИЗБОРА ИЗ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ СЛУШАЊЕ	24
1.6.3. ПРИМЕР КОМБИНОВАНОГ ЗАДАТКА ВИШЕСТРУКОГ ИЗБОРА И ДОПУЊАВАЊА ИЗ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ ЧИТАЊЕ	26
1.6.4. ПРИМЕР КОМБИНОВАНОГ ЗАДАТКА ПОВЕЗИВАЊА И ДОПУЊАВАЊА РЕЧИМА ИЗ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ ЧИТАЊЕ	28
1.6.5. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА ЕСЕЈСКОГ ТИПА ИЗ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ ПИСАЊЕ	29
1.7. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТ	30
1.7.1. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТНУ ЦЕЛИНУ ЧИТАЊЕ	30
1.7.2. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТНУ ЦЕЛИНУ СЛУШАЊЕ	31
1.7.3. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТНУ ЦЕЛИНУ ПИСАЊЕ	32
1.7.4. ПРИМЕРИ БОДОВАНОГ ЕСЕЈА	38

2. ОСНОВНИ НИВО ИСПИТА	42
2.1. ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА	42
2.2. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ	42
2.2.1. ИСПИТНА ЦЕЛИНА <i>ЧИТАЊЕ</i>	42
2.2.2. ИСПИТНА ЦЕЛИНА <i>ПИСАЊЕ</i>	43
2.2.3. ИСПИТНА ЦЕЛИНА <i>СЛУШАЊЕ</i>	44
2.3. СТРУКТУРА ИСПИТА	45
2.3.1. ИСПИТНА ЦЕЛИНА <i>ЧИТАЊЕ</i>	45
2.3.2. ИСПИТНА ЦЕЛИНА <i>ПИСАЊЕ</i>	47
2.3.3. ИСПИТНА ЦЕЛИНА <i>СЛУШАЊЕ</i>	48
2.4. ТЕХНИЧКИ ОПИС ИСПИТА	49
2.4.1. ТРАЈАЊЕ ИСПИТА	49
2.4.2. ИЗГЛЕД ИСПИТА И НАЧИН РЕШАВАЊА	49
2.4.3. ПРИБОР	50
2.5. ОПИС БОДОВАЊА	51
2.5.1. БОДОВАЊЕ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ <i>ЧИТАЊЕ</i>	51
2.5.2. БОДОВАЊЕ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ <i>ПИСАЊЕ</i>	51
2.5.3. БОДОВАЊЕ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ <i>СЛУШАЊЕ</i>	53
2.6. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА	54
2.6.1. ПРИМЕР ЗАДАТКА ПОВЕЗИВАЊА ИЗ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ <i>ЧИТАЊЕ</i>	54
2.6.2. ПРИМЕР ЗАДАТКА ВИШЕСТРУКОГ ИЗБОРА ИЗ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ <i>ЧИТАЊЕ</i>	55
2.6.3. ПРИМЕР КОМБИНОВАНОГ ЗАДАТКА ПОВЕЗИВАЊА И ДОПУЊАВАЊА ДЕЛОВИМА РЕЧЕНИЦА ИЗ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ <i>ЧИТАЊЕ</i>	57
2.6.4. ПРИМЕР КОМБИНОВАНОГ ЗАДАТКА ПОВЕЗИВАЊА И ДОПУЊАВАЊА РЕЧИМА ИЗ ИСПИТНЕ ЦЕЛИНЕ <i>ЧИТАЊЕ</i>	58
2.6.5. ПРИМЕР ЗАДАТКА ОБЛИКОВАЊА ПИСАНОГ ТЕКСТА НА ОСНОВНОМ НИВОУ	59
2.7. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТ	60
2.7.1. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТНУ ЦЕЛИНУ <i>ЧИТАЊЕ</i>	60
2.7.2. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТНУ ЦЕЛИНУ <i>ПИСАЊЕ</i>	61
2.7.3. ПРИМЕРИ БОДОВАНОГ ПИСАНОГ ТЕКСТА НА ОСНОВНОМ НИВОУ	65
2.7.4. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТНУ ЦЕЛИНУ <i>СЛУШАЊЕ</i>	66
3. ДОДАЦИ	67
3.1. ГРАМАТИЧКЕ/ЈЕЗИЧНЕ СТРУКТУРЕ ЗА ВИШИ НИВО ИСПИТА	67
3.2. ГРАМАТИЧКЕ/ЈЕЗИЧНЕ СТРУКТУРЕ ЗА ОСНОВНИ НИВО ИСПИТА	71



УВОД

Испитни каталог за државну матуру из Енглеског језика је темељни документ испита у ком су наведени и објашњени циљеви, подручја испитивања, критеријуми те начини испитивања и бодовања на вишем и основном нивоу у школској години 2026/2027. Усклађен је са Курикулумом наставног предмета Енглески језик за основне школе и гимназије¹ (у даљњем тексту: предметни курикулум) те је пре свега намењен кандидатима током припреме за државну матуру.

Испит државне матуре из Енглеског језика се може полагати као обавезни или изборни на оба нивоа. Испитом на основном нивоу се испитују темељна језична знања и способности, а испитом на вишем нивоу се испитују језична знања и способности који су важни за даљње школовање у образовним подручјима у којима је неопходно поседовање вишег нивоа комуникацијске језичне компетенције.

Циљеви испита

Према предметном курикулуму учење и поучавање енглеског језика је усмерено на развијање интереса и мотивирање ученика за овладавање језиком, шта придонosi њиховом личном и друштвеном развоју. Ученици постижу ниво језичког умећа који им омогућава самосталну комуникацију на енглеском језику у различитим ситуацијама и усвајају вештине потребне за самостално учење као темељ за целоживотно образовање.

Подстицањем на активирање личних потенцијала те на самосталну и критичку употребу различитих извора знања и примену учинковитих стратегија учења ученику се пружа темељ за самостално управљање сопственим учењем, а тиме и за успешно целоживотно учење.²

Темељни циљеви испита државне матуре из Енглеског језика су проверити самосталну и тачну употребу језика у комуникационим ситуацијама. Полазећи од спознаје да је језик средство комуникације, испитом се проверава способност разумевања, изражавања и употребе језика као система.

Виши ниво испита из Енглеског језика је усклађен са исходима предметног курикулума од 1. до 4. разреда опште, класичне, природословно-математичке и природословне гимназије (9 – 12. године учења).³

Основни ниво испита из Енглеског језика је усклађен са исходима предметног курикулума од 1. до 4. разреда опште и природословно-математичке гимназије (1 – 4. године учења).⁴

¹ NN, бр. 7/19. (22. 1. 2019) [електронски извор].

² усп. предметни курикулум, поглавље А. Сврха и опис предмета [електронски извор]

³ На основу резултата до сада проведених испита државне матуре и садржаја исхода у предметном курикулуму процењено је да виши ниво испита одговара нивоу Б2 Заједничког европског референт-ног оквира за језике: учење, поучавање, вредновање (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment Companion Volume with New Descriptors, © Council of Europe, February 2018.).

⁴ На основу резултата до сада спроведених испита државне матуре и садржаја исхода у предметном курикулуму процењено је да основни ниво испита одговара нивоу А2+ допуњеног ZEROJ-a (в. <https://rm.coe.int/16802fc1bf>).

Програм и курикулум неких четворогодишњих струковних школа се разликује од гимназијског програма у опсегу општег и специфичног вокабулара, разради тема и сложености писаног или усменог изричаја. Ако кандидат ⁵ који је учио Енглески језик према програму четворогодишњих струковних школа жели положити виши ниво, треба проширити стечено знање садржајима гимназијског програма користећи се обавезном литературом. Гимназијски програм се разликује у захтевности, тј. опсегу усвојености одређених језичних садржаја (граматичких и лексичких структура). Треба такође укључити и одређене додатне врсте текстова (чланке, извештаје и сл.) и систематично проширивати вокабулар везан уз опште теме.

У поглављу *Додаци* означене су граматичке/језичне структуре које кандидати из средњих струковних школа треба додатно да савладају како би могли да приступе испиту на вишем нивоу и успешно га положи. Огледни примери испита за виши и основни ниво кандидату дају јасан увид које су разлике у садржају и облику испита на тим нивоима. Језичне компетенције које се очекују од кандидата на вишем нивоу могу се усвојити систематичним континуираним увежбавањем и применом наученог кроз додатне часове наставе те интензивним индивидуалним радом.

Испитни каталог је подељен у три дела. Прва два дела се односе на нивое и садрже по седам поглавља:

1. Подручја испитивања
2. Образовни исходи
3. Структура испита
4. Технички опис испита
5. Опис бодовања
6. Примери задатака
7. Припрема за испит.

У првом и другом поглављу наведено је шта се испитује у испиту. У првом поглављу су наведена подручја испитивања, а у другом образовни исходи⁶ односно кључна знања и вештине које кандидат треба да усвоји.

У трећем, четвртном и петом поглављу описани су начин испитивања, структура и облик испита, примери задатака, врсте текстова, број задатака везаних за полазне текстове, начин решавања и бодовања задатака и испитних целина, удео испитних целина у испиту те критеријуми бодовања писаног текста. Наведене су лествице за бодовање и објашњена је њихова примена.

У шестом поглављу су наведени примери задатака са детаљним објашњењем, а у седмом поглављу је изложено на који начин се кандидати могу припремити за успешно полагање испита.

Након прегледа нивоа следи трећи део *Додаци*. У том делу наведени су језични садржаји за сваки ниво.

⁵ Термин „кандидат” у испитном каталогу и термин „ученик” у предметном курикулуму подразумевају родну разлику и односе се и на кандидаткиње и на кандидате, тј. и на ученице и на ученик е.

⁶ У образовним исходима преузетим из предметног курикулума направљене су језичне корекције ускладу са нормом стандардног српског језика.

1. ВИШИ НИВО ИСПИТА

1.1. ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА

Предметни курикулум са којим је овај испитни каталог усклађен структуриран је према следећим доменима: *Комуникациона језична компетенција*, *Међукултурна комуникациона компетенција* и *Самосталност у овладавању језиком*. Сва три домена чине уравнотежену структуру целокупног предметног курикулума Енглеског језика и полазиште су образовних исхода који се проверавају испитом државне матуре из Енглеског језика.⁷

Испитом државне матуре из Енглеског језика на вишем нивоу се проверава комуникациона језична компетенција према курикулуму наставног предмета Енглески језик за општу, класичну, природословно-математичку и природословну гимназију за наставак учења енглеског језика (дванаест година) у три језичне вештине, тј. пот-подручја: читању, слушању и писању. У складу са тим испит из Енглеског језика на вишем нивоу се састоји од три испитне целине: *Читање*, *Слушање* и *Писање*.

1.2. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ

У овом поглављу су за сваку језичну активност наведени образовни исходи из домена *Комуникациона језична компетенција* предметног курикулума. Исходи из домена *Међукултурна комуникациона компетенција* и *Самосталност у овладавању језиком*, који су предметним курикулумом предвиђени за вредновање наученог, у испиту се вреднују посредно кроз исходе из домена *Комуникациона језична компетенција*.

1.2.1. Испитна целина *Читање*

Циљ ове испитне целине је испитати кандидатову способност самосталног читања са разумевањем разноврсних аутентичних, изворно написаних или прилагођених писаних текстова и проверити његова знања и вештине на рецептивном нивоу.

Према образовним исходима предметног курикулума ученик:

- процењује дужи изворни или прилагођен текст при слушању и читању (SŠ (1) EJ A.4.1.):
 - показује разумевање текста опште тематике
 - критички процењује главну поруку, кључне и специфичне информације и имплицитне поруке у тексту
 - предвиђа садржај на основу структуре текста и процењује како структура текста и његове карактеристике утичу на читаоца и служе намени текста
- анализира једноставне књижевне текстове (SŠ (1) EJ A.4.2.):
 - анализира књижевне текстове прилагођене нивоу знања.

⁷ в. предметни курикулум, поглавље Ц. Структура – домени предметног курикулума [електронски извор].

Шта се испитује?

С обзиром на наведене образовне исходе, у овој испитној целини се испитује може ли кандидат у писаном тексту различите дужине:

- да одреди основни смисао текста
- да утврди главне мисли
- да разликује поједине информације
- да закључи из имплицитне поруке
- да утврди логичке и сложеније значењске везе у тексту
- да предвиди садржај на основу језичне структуре текста.

Заступљене теме и језични садржаји су преузети из предметног курикулума.

1.2.2. Испитна целина *Слушање*

У овој испитној целини се испитују кандидатове вештине глобалног, селективног и детаљног разумевања слушаног текста изговореног разговетним стандардним језиком.

Према образовним исходима предметног курикулума ученик:

- процењује дужи изворни или прилагођен текст при слушању и читању:
 - показује разумевање текста опште тематике
 - критички процењује главну поруку, кључне и специфичне информације и имплицитне поруке у тексту
 - предвиђа садржај на основу структуре текста и процењује како структура текста и његове карактеристике утичу на читаоца и служе намени текста. (SŠ (1) EEJ A.4.1.)

Шта се испитује?

С обзиром на наведене образовне исходе, у овој испитној целини се испитује може ли кандидат у говореном тексту различите дужине:

- да одреди основни смисао текста
- да утврди главне мисли
- да разликује поједине информације
- да закључује из имплицитне поруке.

Заступљене теме и језични садржаји су преузети из предметног курикулума.

1.2.3. Испитна целина Писање

Овом испитном целином се испитују кандидатова знања и вештине писања у складу са задатим контекстом и сврхом комуникационе ситуације.

Према образовним исходима предметног курикулума ученик:

- пише текст врло сложене језичне структуре, различитих дужина, стилова и намена (SŠ (1) EJ A.4.5):
 - планира структуру и садржај текста
 - организује текст различитих дужина у одломке
 - користи се примереним везним средствима и сложеним језичним структурама
 - примењује правописна правила и одговарајућа стилистичка средства како би постигао одговарајући ефекат
 - уређује, тј. исправља свој текст.⁸

Шта се испитује?

С обзиром на наведене образовне исходе, у овој испитној целини се испитује може ли кандидат:

- у складу с врстом текста развити задату тему према садржајним одредницама, образложити гледишта и поткрепити аргументе објашњењима или примерима
- у складу с врстом текста смислено и логички организовати реченице и одломке у тексту те се при томе користити уобичајеним начинима и средствима за повезивање и структурисање текста
- употребити одговарајуће и правописно исправне лексичке структуре
- исправно употребити сложеније граматичке структуре.

⁸ Наведени образовни исходи одговарају садржају дескриптора у лествицама за доследну и повезану писану продукцију те лексичку и граматичку компетенцију на нивоу B2 ZEROJ-а, (Заједнички европски референтни оквир за језике: учење, поучавање, вредновање, ZEROJ, Школска књига, Загреб, 2005), стр. 62. и 63, 115, 116. и 117. и 129.

1.3. СТРУКТУРА ИСПИТА

Испит државне матуре из Енглеског језика на вишем нивоу се састоји од три испитне целине: *Читање*, *Слушање* и *Писање*. У тексту који следи је детаљно описана структура сваке испитне целине.

1.3.1. Испитна целина *Читање*

Ова испитна целина се састоји од пет група задатака везаних за различите писане полазне текстове.

Врсте текстова

Врсте текстова укључују различите облике говорних и разговорних, описних, обавештајних и приповедних врста текста попут чланака (репортажа, коментара и сл.), писама, сажетака, краћих књижевних или стручних текстова, биографских приказа, интервјуа и слично.

Текстови су аутентични, изворно написани или преузети из различитих извора попут новина, часописа, књига, брошура, интернета итд. и прилагођени. Тематски су блиски доби, искуствима и интересима ученика, а говоре о релативно познатим, конкретним или апстрактним темама. Јасни су садржајно и структурно, посебно текстови на основу којих се проверава граматичка и лексичка компетенција ученика. У језичном смислу одговарају описаном нивоу. Могу, међутим, садржавати речи и изразе чије се познавање не тражи на том нивоу, али само ако те речи и изрази нису кључни за разумевање текста и успешно решавање задатка.

Текстови укупно садрже од 2350 до 2450 речи.

Структура ове испитне целине је приказана у табели 1.

За сваки испитивани исход наведено је којом ће се врстом задатка испитивати, на којој врсти полазног текста те колико је задатака везано за те текстове.

Табела 1. Структура испитне целине Читање

ГРУПА ЗАДАТАКА	ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ	ВРСТЕ ЗАДАТАКА	ВРСТЕ ТЕКСТОВА	БРОЈ ЗАДАТАКА
1.	разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке	задатак повезивања	врло кратки, тематски повезани приповедни текстови	12
2.	одредити основни смисао текста, разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке	задатак вишеструког избора (између четири понуђена одговора)	дуг приповедни или обавештајни текст	6
3.	утврдити логичке и сложеније значењске везе у тексту	комбиновани задатак повезивања и допуњавања реченицама	дуг описни или обавештајни текст	6
4.	предвидети одговарајуће лексичке и граматичке структуре на основу језичне структуре текста	комбиновани задатак вишеструког избора (између четири понуђена одговора) и допуњавања	средње дуг описни или обавештајни текст	8
5.	предвидети одговарајуће лексичке и граматичке структуре на основу језичне структуре текста	комбиновани задатак повезивања и допуњавања речима	средње дуг описни или обавештајни текст	8

1.3.2. Испитна целина *Слушање*

Ова испитна целина састоји се од четири групе задатака везаних за различите изговорене полазне текстове.

Врсте текстова

Врсте текстова укључују разне облике кратких и средње дугих говорних и разговорних, описних, обавештајних и приповедних врста текста попут разговора и расправа, интервјуа, излагања, предавања, извештаја, реферата, кратких литерарних текстова, биографских приказа, репортажа, вести, обавештења, порука и слично.

Текстови су аутентични, изворно написани или прилагођени. Говоре их један или више изворних говорника стандардним енглеским језиком. Тематски су блиски циљаној доброј групи ученика, а говоре о познатим или релативно познатим, конкретним или апстрактним темама.

У језичном смислу одговарају описаном језичном нивоу. Могу, међутим, садржавати речи и изразе чије се познавање не тражи на том нивоу, али само ако те речи и изрази нису кључни за разумевање текста и успешно решавање задатка.

Текстови укупно садрже око 1850 речи.

Структура ове испитне целине је приказана у табели 2.

За сваки испитивани исход је наведено којом ће се врстом задатка испитивати, на којој врсти полазног текста те колико је задатака везано за те текстове.

Структура испитне целине *Слушање* је приказана у табели 2.

Табела 2. Структура испитне целине *Слушање*

ГРУПА ЗАДАТАКА	ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ	ВРСТЕ ЗАДАТАКА	ВРСТЕ ТЕКСТОВА	БРОЈ ЗАДАТАКА
1.	одредити основни смисао текста, утврдити главне мисли, закључити из имплицитне поруке	задатак повезивања	врло кратки говорни текстови	5
2.	одредити основни смисао текста, разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке	задатак вишеструког избора (између три понуђена одговора)	кратки разговорни текстови	8
3.	одредити основни смисао текста, разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке	задатак вишеструког повезивања	средње дуг разговорни текст (интервју, разговор)	6
4.	одредити основни смисао текста, разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке	задатак вишеструког избора (између три понуђена одговора)	средње дуг текст (предавање, излагање, извештај и сл.)	6

1.3.3. Испитна целина Писање

Ова испитна целина садржи један задатак есејског типа.

Кандидат треба обликовати писани текст од **200** до **250** речи о задатој теми.

Структура испитне целине *Писање* је приказана у табели 3.

Табела 3. Структура испитне целине Писање

ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ	ВРСТА ЗАДАТАКА	ВРСТА ТЕКСТА	БРОЈ ЗАДАТАКА
- у складу са врстом текста развити задату тему према садржајним одредницама те образложити гледишта и поткрепити аргументе појашњењима или примерима - у складу са врстом текста смислено и логички организовати реченице и одломке у тексту те се при томе користити уобичајеним начинима и средствима за повезивање и структурисање текста - употребити одговарајуће и правописно исправне лексичке структуре - исправно употребити сложеније граматичке структуре	обликовати дуг и сложен писани текст (од 200 до 250 речи)	расправљачки есеј (eng. <i>argumentative</i> или <i>for and against essay</i>)	1

1.4. ТЕХНИЧКИ ОПИС ИСПИТА

Технички опис испита подразумева трајање испита, изглед и начин решавања испита те прибор за решавање испита.

1.4.1. Трајање испита

Испит на вишем нивоу траје укупно **180 минута**.

За решавање испитне целине *Читање* предвиђено је **70 минута**.

За решавање испитне целине *Слушање* предвиђено је приближно **35 минута** укључујући и 5 минута за обележавање одговора на листу за одговоре.

За решавање испитне целине *Писање* предвиђено је **75 минута**.

Испит није могуће положити ако се не приступи провођењу сва три дела испита.

Временик спровођења испита објављен је на мрежној страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr).

1.4.2. Изглед испита и начин решавања

Кандидат добија сигурносну кесицу у којој се налазе сви испитни материјали.

Читање

Од кандидата се очекује да пажљиво прочита упутства која ће следити током решавања испита. Важно је пажљиво прочитати та упутства јер је у њима назначен и начин обележавања и уписивања тачних одговора.

Примери упутстава за решавање појединих врста задатака налазе се у поглављу *Примери задатака*.

У задацима испитне целине *Читање* кандидат мора обележити тачне одговоре знаком X на листу за одговоре. Ако кандидат обележи више од једног одговора, задатак ће се бодовати са нула (0) бодова без обзира на то шта је међу обележенима и тачан одговор.

Слушање

Од кандидата се очекује да пажљиво прочита упутства која ће следити током решавања испита. Важно је пажљиво прочитати та упутства јер је у њима назначен и начин обележавања и уписивања тачних одговора.

Примери упутстава за решавање појединих врста задатака налазе се у поглављу *Примери задатака*.

У задацима испитне целине *Слушање* кандидат мора обележити тачне одговоре знаком X на листу за одговоре. Ако кандидат обележи више од једног одговора, задатак ће се бодовати са нула (0) бодова без обзира на то шта је међу обележенима и тачан одговор.

Спровођење испитне целине *Слушање*:⁹

- Решавање овог дела испита траје око 35 минута укључујући и време за обележавање одговора на листу за одговоре.
- Пре слушања текста предвиђене су кратке паузе за читање групе задатака.
- Сваки текст се слуша два пута.
- Док слуша текстове, кандидат обележава одговоре у испитну књижицу, а на крају има 5 минута да своје одговоре обележи на листу за одговоре.

Писање

У задатку писања кандидат може употребљавати лист за концепт, али потом мора свој есеј читко преписати на лист за уредно писање у испитној књижици. Садржај листа за концепт се не бодује. Текст на листу за уредно писање написан великим штампаним словима или нечитко бодоваће се са нула (0) бодова.

Ако кандидат погрешно у било ком делу испита, треба прецртати нетачан одговор, ставити га у заграду, написати тачан одговор и ставити параф (искључиво скраћени потпис, а не пуно име и презиме) покрај тачног одговора.

1.4.3. Прибор

Током писања свих делова испита дозвољена је употреба само хемијске оловке која пише плавом или црном бојом и која се не може брисати, а није дозвољена употреба коректора ни речника.

⁹ Након шта водитељ испитне просторије кандидату или кандидатима прочита упутства за ову испитну целину, укључује уређај за репродукцију снимке и не зауставља је до краја спровођења ове испитне целине. Снимка укључује упутства за решавање задатака, све предвиђене паузе за читање задатака пре слушања текста, текстове за прво и поновљено слушање те петоминутну паузу за обележавање одговора на листу за одговоре. Кандидат стога треба пажљиво слушати упутства на снимци.

1.5. ОПИС БОДОВАЊА

У испиту на вишем нивоу могуће је остварити укупно **85** бодова. Остварени бодови у свакој од три испитне целине чине одређени удео (1/3) у укупном резултату.

Број бодова и удео испитних целина у испиту је приказан у табели 4.

Табела 4. Број бодова и удео испитних целина у испиту

ИСПИТНА ЦЕЛИНА	БРОЈ БОДОВА	УДЕО
Читање	40	1/3
Слушање	25	1/3
Писање	20	1/3
УКУПНО	85	1

Бодови се скалирају или пондерирају, тј. придаје им се различита тежина у укупном збиру бодова. Према наведеним уделима 40 бодова испитне целине *Читање* се вреднује као 25 бодова испитне целине *Слушање* или 20 бодова испитне целине *Писање*.

Коначан резултат се израчунава на следећи начин:

(постигнути бодови *Читање* / **40** +
постигнути бодови *Слушање* / **25** +
постигнути бодови *Писање* / **20**) * **85/3**.

1.5.1. Бодовање испитне целине *Читање*

Бодови: Свако питање има један тачан одговор. Сваки тачно обележен одговор на листу за одговоре доноси један бод. Ова испитна целина доноси укупно **40** бодова.

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор, одговор није обележен или је обележено више одговора на листу за одговоре

Удео испитне целине у целом испиту: 1/3

1.5.2. Бодовање испитне целине *Слушање*

Бодови: Свако питање има један тачан одговор. Сваки тачно обележен одговор на листу за одговоре доноси један бод. Ова испитна целина доноси укупно **25** бодова.

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор, одговор није обележен или је обележено више одговора на листу за одговоре

Удео испитне целине у целом испиту: 1/3

1.5.3. Бодовање испитне целине Писање

Бодови: Ова испитна целина доноси укупно **20** бодова.

Удео испитне целине у целом испиту: 1/3

Текст на листу за уредно писање написан великим штампаним словима или нечитко бодоваће се са нула (0) бодова.

Есеј се бодује према **лествици** која укључује четири основна критеријума (в. табелу 5.):

1. *Извршење задатка*
2. *Кохеренцију и кохезију*
3. *Вокабулар*
4. *Граматику.*

Критеријуми и елементи за бодовање есеја у испиту државне матуре су изведени и прилагођени из илустративних лествица ZEROJ-а за вредновање извештаја и састава, развијања теме, доследности и повезаности, опсега вокабулара и способности коришћења вокабулара те граматичке исправности.¹⁰

Извршење задатка

Критеријум *Извршење задатка* односи се на два главна елемента:

- **Разраде задате теме**

Први елемент се односи на разрађеност задатих садржајних одредница и облик есеја с уводом, главним делом и закључком.

- **Аргументације**

Други елемент се односи на то јесу ли гледишта образложена аргументима и поткрепљена појашњењима или примерима.

Кохеренција и кохезија

Кохеренција се односи на питање:

- Којом се лакоћом може пратити ток кандидатових мисли?

Кохезија се односи на питања:

- Колико се кандидат користи правилима о структурисању одломка у сврху организованог изношења својих мисли?
- Колико и како се кандидат користи кохезивним средствима¹¹ у сврху повезивања својих мисли?

¹⁰ в. ZEROJ, Заједнички европски референтни оквир за језике: учење, поучавање, вредновање (ZEROJ, Школска књига, Загреб, 2005), стр. 63, 115, 116. и 117, 128. и 129.

¹¹ Кохезивна средства су граматичка и семантичка средства која повезују реченице, тј. исказе унутар текста (нпр. заменице, глаголска времена, лексичке везе, понављања реченичних структура, компарација, реченични везници, конектори итд.).

Вокабулар

Критеријум *Вокабулар* се односи на два главна елемента:

- **Распон**

Какав је распон вокабулара? У којој мери кандидат понавља исте речи и изразе?

- **Тачност**

У којој мери грешке у употреби и/или правопису утичу на разумевање текста?

Граматика

Критеријум *Граматика* односи се на два главна елемента:

- **Распон**

Користи ли се кандидат разноврсним граматичким структурама или се ослања на употребу врло једноставних структура?

- **Тачност**

До које мере грешке у употреби/облику утичу на разумевање текста?

Наведени критеријуми детаљно се описују низом описивача.

Лествица за бодовање писаног текста на вишем нивоу је приказана у табели 5.

Табела 5. Лествица за бодовање писаног текста на вишем нивоу

БРОЈ БОДОВА	ИЗВРШЕЊЕ ЗАДАТКА	КОХЕРЕНЦИЈА И КОХЕЗИЈА	ВОКАБУЛАР	ГРАМАТИКА
5	- Све четири садржајне одреднице (увод, две стране главног дела и закључак) су релативно једнако разрађене. - Гледишта су доследно образложена и поткрепљена.	- Јасан је ток мисли. - Одломци су учинковито структурирани и учинковита је употреба кохезивних средстава.	- Широко је распон вокабулара за извршење задатка. - Појављују се мање грешке у употреби/облику/правопису, али не утичу на лако разумевање текста.	- Широко је распон структура за извршење задатка. - Појављују се мање грешке у употреби/облику/правопису, али не утичу на лако разумевање текста.
4	- Све садржајне одреднице су разрађене, али неједнако (увод или закључак су непотпуни). - Гледишта су углавном добро образложена и поткрепљена.	- Углавном је јасан ток мисли. - Одломци су добро структурирани и добра је употреба кохезивних средстава.	- Врло је добар распон вокабулара за извршење задатка. - Појављују се грешке у употреби/облику/правопису, али не утичу на лако разумевање текста.	- Врло је добар распон структура за извршење задатка, често се користе сложене структуре. - Појављују се грешке у употреби/облику/правопису, али не утичу на лако разумевање текста.
3	- Једна садржајна одредница (увод или закључак или једна страна главног дела) није разрађена (или су и увод и закључак непотпуни). - Гледишта су довољно образложена и поткрепљена или есеј на неким местима није повезан с темом.	- Понекад је нејасан ток мисли (и због језичких грешака). - Довољно је структурисање одломака и задовољавајућа је употреба кохезивних средстава.	- Добар је распон за извршење задатка. - Грешке у употреби/облику/правопису понекад утичу на лако разумевање текста.	- Добар је распон структура за извршење задатка; повремено се користе сложене структуре. - Грешке у употреби/облику/правопису понекад утичу на лако разумевање текста.

БРОЈ БОДОВА	ИЗВРШЕЊЕ ЗАДАТКА	КОХЕРЕНЦИЈА И КОХЕЗИЈА	ВОКАБУЛАР	ГРАМАТИКА
2	- Две садржајне одреднице (увод и закључак) нису разрађене или једна садржајна одредница није разрађена, а друга је непотпуна. - Гледишта су недовољно образложена и поткрепљена или есеј на више места није повезан с темом. - Неприкладан је облик текста. - Процена извршености задатка је понекад отежана због језичких грешака.	- Често је нејасан ток мисли (и због језичких грешака). - Ограничено је структурисање одломака и ограничена је употреба кохезивних средстава.	- Довољан је распон за извршење задатка. - Грешке у употреби/облику/правопису понекад узрокују тешкоће у разумевању текста.	- Врло ретко се користе сложене структуре. - Грешке у употреби/облику/правопису понекад узрокују тешкоће у разумевању текста.
1	- Три садржајне одреднице нису разрађене: нпр. увод, закључак и једна страна главног дела. - Нема јасно изложених и образложених или поткрепљених гледишта или есеј углавном није повезан с темом. - Процена извршености задатка је често онемогућена због језичких грешака.	- Углавном је нејасан ток мисли. - Недовољно је структурисање одломака и недовољна је употреба кохезивних средстава.	- Распон је недовољан за извршење задатка. - Грешке у употреби/облику/правопису често онемогућавају разумевање текста.	- Распон је врло ограничен. - Грешке у употреби/облику/правопису често онемогућавају разумевање текста.
0	Разрађено је мање од једне садржајне одреднице. Садржај текста се не односи ни у једном свом делу на постављени задатак (есеј није повезан с темом). Текст је углавном неразумљив. Текст садржи мање од 70 речи.			

Напомене

Ако су описивачи унутар појединог критеријума (Извршење задатка, Кохеренција и кохезија, Вокабулар и Граматика) на различитом нивоу, примењује се нижи ниво, нпр. ако распон вокабулара заслужује 5 бодова, а тачност вокабулара 4 бода, текст ће за критеријум Вокабулар добити 4 бода.

Текст који је добио два (2) бода за критеријум Извршење задатка не може добити више од четири (4) бода на сваком од осталих критеријума.

Текст који је добио један (1) бод за критеријум Извршење задатка због недовољне дужине не може

добити више од три (3) бода на сваком од осталих критеријума.

Текст који је добио један (1) бод за критеријум Извршење задатка због неразбраћених садржајних одредница, необразложених гледишта или зато што је често тешко разумљив не може добити више од једног (1) бода за сваки од осталих критеријума.

Текст који је добио нула (0) бодова за критеријум Извршење задатка због недовољне дужине не може добити више од једног (1) бода за сваки од осталих критеријума.

Текст који је добио нула (0) бодова за критеријум Извршење задатка због неповезаности с темом, неразумљивости итд. не може добити више од нула (0) бодова за сваки од осталих критеријума..

Бројање речи

Реч подразумева све засебне елементе текста одвојене празнином.

Скраћенице (нпр. *I'm, isn't*) се броје као једна реч.

Не броје се речи у понављањима, набрајањима и уломцима који се не односе на задатак.

Текстовима недовољне дужине одузимају се бодови у оквиру критеријума *Извршење задатка* на следећи начин:

- 1 бод за 170 до 199 речи
- 2 бода за 140 до 169 речи
- 3 бода за 110 до 139 речи
- 4 бода за 70 до 109 речи.

Минималан број бодова за критеријум *Извршење задатка* је нула (0).

Текст који има мање од 70 речи о задатој теми добија нула (0) бодова и не бодује се с обзиром на преостале критеријуме.

Текст сме имати и више од 250 речи о задатој теми, али се за њих не добијају додатни бодови.

1.6. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА

У овом поглављу су наведени примери различитих врста задатака из испитних целина *Читање (Reading Paper)*, *Слушање (Listening Paper)* и *Писање (Writing Paper)*.¹² Уз сваки пример задатка су наведени упутство, тачан одговор, испитивани исход и начин бодовања.

1.6.1. Пример задатка повезивања из испитне целине *Читање*

Task 1

Questions 1–12

You are going to read an article in which people talk about making films.

For each question (1–12), choose one person from A–F.

Mark your answer on the answer sheet.

There is an example at the beginning (0→A).

Making Films

A ABIGAIL

“The screenplay is bad”, “the actor’s performance was horrible”, “the background score was not convincing”. These are some of the words I used in the past while watching movies, presuming I would do a better job. When the short-filmmaking bug bit me, I thought, how hard could that be? In retrospect, I couldn’t have been more wrong. Sure, I was doing fine for a while, even produced several documentary projects in record time that were acclaimed and supported by critics. And that was that, at least for the time being.

B BERT

When John started making films, I pitched in, playing a small role here and there, which was rather fun at the time and even ground-breaking, as I developed a passion for films that later prompted me to study film history. But in the course of my studies, I learned filmmaking was as complex as any technologically sophisticated project and in many cases more challenging. Especially the period after the last scene has been shot that involves editing, computer-generated imagery, marketing etc. Not to mention the importance of how it is received by the public, which is key to its success or demise.

C CONNIE

My film was based on a good story and made with a great team who were ready to go that extra mile. This network you have is an important asset in filmmaking, yet I found my work didn’t succeed to the extent I was hoping it would, even if it did well at the box office. So I thought about it and realised that filmmaking is not as much about the art, or any other one thing, as it is about timing and lots of different factors falling in place. Of course, you can never be sure what will excite your audience, so it’s best to stay true to yourself, whatever the outcome.

D DAVID

I believe that project management experience can help you make your movie better. Nowadays, that means a faster, cheaper and fresher film. But, ultimately, the fate of the film will be decided by the filmmaker’s acquired ability to use creative imagery and sound, building a relationship between the camera, the scenery and the actors, in short, by the aesthetics of it all. As a critic, I have profound respect for filmmakers and all professionals that help a film come to life. It seems to be the hardest way of earning one’s livelihood and a well-deserved one, even if the rewards are considerable.

¹² Примери и специфичности задатака у појединим испитним целинама се могу погледати на интернетској страници Националног центра за вањско вредновање образовања на везама *Проведени испити и Ипитни каталози за државну матуру 2025/2026*.

E EMMA	F FRANCIS
When it comes to film production, you've got five key phases: development, pre-production, production, post-production and distribution. Each stage is centred around a different purpose, with each one leading nicely onto the next. Many films inexplicably fall through by the time they are finished and don't meet the filmmaker's expectations. That's why it's so important to make sure the director has a fully rounded vision of what their message as an author is going to be. Then you can think about what the film process entails and what you need to make it happen.	Persistent excitement creates pressure, and pressure creates good films. And the fire burns strong. It's also natural to feel apprehensive at the start – you've got high expectations. But even if you've got tons of creative ideas and you can't wait to see your vision come to life on-screen, first you've got a journey you need to plan, which involves pinpointing shooting locations for each scene, securing permits, assembling a trustworthy and talented crew, and putting a solid budget in place. Take the time for this and you can expect a more streamlined process in post-production and a rewarding end result.
Which person... 0 created documentaries in the course of their career? → A 1 claims that the most demanding part of creating a film is in the post-production phase? 2 says they created a film that came short of their professional expectations? 3 states that a film will be successful if you know exactly what you want your film to achieve from the start? 4 believes that not connecting with the audience can be detrimental to a film? 5 says the success of a film depends on when you bring together and how you balance different aspects of filmmaking? 6 admits they have enjoyed a limited period of success working in the film industry? 7 argues that a filmmaker won't succeed if they don't have a strong artistic background? 8 states they enjoyed the support of the experts they gathered for the project? 9 says that the filmmaker's final product justifies the money they are making? 10 finds that being well-organised initially can tip the scale of success in the later stages of filmmaking? 11 mentions that, based on their experience, creating a film can be a strenuous process? 12 suggests that you need to be passionate about your filmmaking project to succeed?	

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 0 A, 1 B, 2 C, 3 E, 4 B, 5 C, 6 A, 7 D, 8 C, 9 D, 10 F, 11 A, 12 F

ИСПИТИВАНИ ИСХОД: разликовати поједине информације, закључити из имплицитних порука

БОДОВАЊЕ: 1 бод – тачан одговор (укупно 12 могућих бодова)

0 бодова – нетачан одговор, одговор није обележен или је обележено више одговора на листу за одговоре

1.6.2. Пример задатка вишеструког избора из испитне целине *Слушање*¹³

Task 2

Questions 6–13

You will hear people talking in eight situations. For each question (6–13), choose the correct answer (A, B or C). You will hear each recording twice.

6 You hear a young woman talking about learning public speaking.
Why has she decided to start taking public speaking lessons?

- A** To get a job.
- B** To reassure herself.
- C** To impress someone.

7 You hear two friends talking about their plans for the afternoon.
How will the woman be spending her time?

- A** Learning a water sport.
- B** Getting a tan.
- C** Reading a book.

8 You hear a woman talking about what she did on Saturday. Where did she spend the day?

- A** At a wellness centre.
- B** At an animal shelter.
- C** At her apartment.

9 You hear a man talking about his success as a musician. To what does he attribute his success?

- A** To talent.
- B** To social media.
- C** To luck.

10 You hear a doctor's assistant leave a message for a patient. What is the assistant doing?

- A** Asking for confirmation.
- B** Rescheduling the appointment.
- C** Commenting on test results.

11 You hear two people talking. What is the main topic of the conversation?

- A** Personal development.
- B** The education system.
- C** Finding employment.

12 You hear two colleagues talking about summer holidays.
Why did the woman decide she could attend an environmental festival?

- A** Because it teaches organic farming.
- B** Because she can bring her children.
- C** Because of cheap accommodation.

13 Текстови за овај задатак налазе се на интернетској страници Националног центра за вањско вредновање образовања, на снимци *Track 4* испита Енглески језик (виши ниво) спроведеног у школској години 2024/2025.

13 You hear a man talking about his career plans. What is his top priority?

- A** Income.
- B** Job satisfaction.
- C** Promotion.

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 6 A, 7 B, 8 A, 9 C, 10 B, 11 A, 12 C, 13 C

ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ: одредити основни смисао текста, разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке

БОДОВАЊЕ: 1 бод – тачан одговор (укупно 8 могућих бодова)

0 бодова – нетачан одговор, одговор није обележен или је обележено више одговора на листу за одговоре

1.6.3. Пример комбинованог задатка вишеструког избора и допуњавања из испитне целине *Читање*

Task 4

Questions 25–32

Read the text below.

For each question (25–32), choose the answer (A, B, C or D) that best completes the sentence.

Mark your answer on the answer sheet.

There is an example at the beginning (0→A).

How Dogs Understand Us

The relationship between dogs and humans is a fascinating topic for scientists. Studies suggest that dogs have a remarkable ability to understand both the words and emotions we convey,

(0) ____ interpret non-verbal cues like body language and facial expressions.

Recent studies reveal that dogs (25) ____ process the meaning of words but also pick up on the emotional tone of human speech. Furthermore, dogs are (26) ____ at understanding non-verbal cues, such as body language and facial expressions, and are particularly skilled at interpreting gestures like pointing. However, the degree (27) ____ which a dog can understand these cues may vary based on the situation and their relationship with the person.

Genetics may also play a role in a dog's ability to comprehend human communication, as (28) ____ in studies on puppies' responses to pointing gestures. Researchers found that puppies as young as eight weeks old with little exposure to humans can understand pointing. But despite these findings, the topic (29) ____ actively debated among researchers.

It's important to recognise that animal intelligence differs from ours, (30) ____ each species having unique cognitive abilities. Ongoing research sheds light on the intricate dynamics of communication between humans and their canine companions, highlighting the remarkable bond (31) ____ between our two species.

Moreover, understanding the complexities of canine cognition can have practical applications in various fields, including animal training, therapy, and even the development of assistive (32) ____ for people with disabilities. By unravelling the mysteries of how dogs understand us, we can deepen our appreciation for these loyal and intelligent companions, strengthening our bond with them in the process.

The study of canine communication offers valuable insights into the cognitive abilities and emotional intelligence of dogs, enhancing our understanding of the unique bond between humans and their four-legged friends.

0

A as well as

B first of all

C moreover

D whatsoever

25

A as well

B both

C either

D not only

26

- A** adept
- B** keen
- C** prone
- D** ready

27

- A** by
- B** in
- C** to
- D** with

28

- A** dealt
- B** taken
- C** talked
- D** seen

29

- A** continues
- B** persists
- C** remains
- D** sustains

30

- A** and
- B** by
- C** for
- D** with

31

- A** combined
- B** distributed
- C** divided
- D** shared

32

- A** techniques
- B** technologies
- C** technicians
- D** technicalities

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 0 A, 25 D, 26 A, 27 C, 28 D, 29 C, 30 D, 31 D, 32 B

ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ: предвидети одговарајуће лексичке и граматичке структуре на основу језичне структуре текста

БОДОВАЊЕ: 1 бод – тачан одговор (укупно 8 могућих бодова)

0 бодова – нетачан одговор, одговор није обележен или је обележено више одговора на листу за одговоре

1.6.4. Пример комбинованог задатка повезивања и допуњавања речима из испитне целине *Читање*

Task 5

Questions 33–40

Read the text below.

For each question (33–40) choose the answer (A–M) that best completes the sentence.

There are **five** options that you do **not** need. Mark your answer on the answer sheet.

There is an example at the beginning (0→N).

What Is Intuitive Design?

Experts cannot agree (0) _____ the definition of the term ‘intuitive design’. Intuitive design, (33) _____, is often used informally to describe designs that are easy to use. So, when a user is able to understand and use a design (34) _____, or rather, without consciously thinking about how to do it, we describe the design as ‘intuitive’.

While there is (35) _____ standard definition, some research groups (36) _____ worked towards building a clearer understanding of the term ‘intuitive design’. Members of the interdisciplinary research group Intuitive Use of User Interfaces (37) _____ that intuition is not a feature of design – instead, intuitive use is a characteristic of the interaction process between a specific user and the design.

So, if we want to (38) _____ how intuitive a design is, we must also take into consideration who will use the design. Users will feel that a design is intuitive when it is based on principles from some (39) _____ domains that are well known to them and that they use regularly. Designs can therefore provide experiences that seem intuitive to some users but not to others. Of course, intuitive design can come in many different forms. For example, intuitive–design principles can help physical products as well, enabling them to be user–friendly, with strategic controls and features that meet users’ expectations, thus minimising the use of large and complicated manuals. This is particularly relevant in today’s highly dynamic digital environment where consumers (40) _____ that they have instant access to whatever they need. A good example is Google’s minimalist search interface, presenting users with a clean, uncluttered page that focuses on the primary function of searching without unnecessary distractions.

Finally, successful design is produced by those who not just understand the current situation but also predict future needs and create products that retain their value over time.

- A** evaluate
- B** demand
- C** argue
- D** have
- E** had
- F** only
- G** such
- H** other
- I** however
- J** especially
- K** immediately
- L** moreover
- M** no
- N** upon

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 0 N, 33 I, 34 K, 35 M, 36 D, 37 C, 38 A, 39 H, 40 B

ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ: предвидети одговарајуће лексичке и граматичке структуре на основу језичне структуре текста

БОДОВАЊЕ: 1 бод – тачан одговор (укупно 8 могућих бодова)

0 бодова – нетачан одговор, одговор није обележен или је обележено више одговора на листу за одговоре

1.6.5. Примери задатака есејског типа из испитне целине Писање

Пример задатка расправљачког есеја са два задата гледишта:

Write an essay of **200–250** words.
Your essay must have an introduction, body and conclusion.
*Some people say that the gap between younger and older generations is getting bigger.
Others say the differences are disappearing.*

Пример задатка расправљачког есеја са једним задатим гледиштем:

Write an essay of **200–250** words.
Your essay must have an introduction, body and conclusion.
*Some people say that shopping online is far more practical than shopping in stores.
Discuss arguments for and against this view and give your own opinion.*

- **ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ:** у складу с врстом текста развити задату тему према садржајним одредницама, образложити гледишта и поткрепити аргументе објашњењима или примерима; у складу са врстом текста смислено и логички организовати реченице и одломке у тексту те се при томе користити уобичајеним начинима и средствима за повезивање и структурисање текста; употребити одговарајуће и правописно исправне лексичке структуре; исправно употребити сложеније граматичке структуре
- **БОДОВАЊЕ:** према лествици за бодовање писаног текст на вишем нивоу¹⁴, укупно 20 бодова

¹⁴ в. табелу 5. и поглавље 1.7.4. Примери бодованог есеја

1.7. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТ

Да би се успешно припремили за испит државне матуре из Енглеског језика, кандидати би требало детаљно да проуче испитни каталог за школску годину у којој ће полагати испит.

Наставницима напомињемо да се припрема кандидата за испит не разликује знатно од свакодневног поучавања. Наставне методе које наставник употребљава у свакодневном наставном процесу могу се употребљавати и током припремања кандидата за полагање испита. Неопходно је пронаћи одговарајући однос између поучавања и увежбавања разних врста задатака за испит. Нагласак би свакако требало да буде на поучавању, а не искључиво на припремању за полагање испита.

Литература за припрему испита државне матуре из Енглеског језика су уџбеници и приручници које је прописало и одобрило Министарство знаности, образовања и младих (www.mzom.gov.hr).

Начин полагања испита државне матуре као и мере које се изричу у случају недозвољеног понашања ученика су прописани Правилником о полагању државне матуре (Народне новине, 56/26).

1.7.1. Припрема за испитну целину *Читање*

Припрема кандидата за испитну целину *Читање* темељи се на неколико начела важних за успешно поучавање. Код кандидата треба развијати навику читања и подстицати их да шта више и чешће читају различите врсте текстова. Такође, треба их подстицати да се усредоточе на садржај текста. Значење и порука текста су једнако важни као и језични садржаји који се налазе у тексту. Важан фактор успешности читања је развијање способности предвиђања. Поглед на текст (наслов, поднаслов, изглед текста) омогућава кандидатима да схвате о чему је реч и пре него шта почну читати текст.

Током наставног процеса кандидати углавном имају много могућности за увежбавање читања. Често се кандидатима задаје да читају самостално код куће. Очекује се да ће кандидати решити понуђене задатке, али свакако треба предвидети време у наставном процесу у ком би се увежбавале вештине специфичне за испитну целину *Читање*. Кандидате треба пре свега упознати са врстама задатака у испиту и стратегијама за успешно решавање тих врсти задатака. Са кандидатима треба посебно увежбавати разумевање непознатих речи уз помоћ контекста, творбе речи (нпр. префикси и суфикси) и сл. Познавање организације и структуре текста (подела на одломке, елементи кохеренције и кохезије, структура одломка) такође помаже кандидатима у разумевању текста.

За успешно решавање задатака вишеструког избора кандидати требају у тексту да пронађу одговарајуће аргументе како би одабрали тачан одговор.

За успешно решавање задатака повезивања кандидати треба да пажљиво прочитају натукнице (*prompts*) и потраже у тексту/текстовима кључне речи, фразе и значење које повезују натукнице и текст/текстове.

За успешно решавање комбинованих задатака повезивања и допуњавања кандидати треба да пажљиво прочитају текст и понуђене реченице или речи на крају текста те одреде која реченица или реч на крају текста те одреде која реченица садржајно и језично одговара одређеној празнини у тексту.

За успешност у испитној целини *Читање* није потребно разумети све речи и граматичке структуре. Потребно је разумети кључне речи и одвојити битне од небитних информација.

Кандидатима такође треба скренути пажњу на исправну расподелу времена за решавање појединих задатака. Никако се не би смело догодити да кандидати немају довољно времена за решавање свих задатака јер су превише времена утрошили на решавање појединог задатка.

Како бити успешан у решавању задатака читања?

Кандидатима се саветује:

- пажљиво читање упутстава за сваки задатак
- пажљиво читање текста/текстова и питања у одређеном задатку
- примена одговарајуће стратегије за поједину врсту задатка
- решавање задатака које нису решили током првог читања
- пажљиво обележавање одговора на листу за одговоре.

1.7.2. Припрема за испитну целину *Слушање*

Припрема кандидата за испитну целину *Слушање* темељи се на неколико начела важних за успешно поучавање те вештине. Кандидати треба да у разреду шта више и чешће увежбавају задатке слушања. Важно је подстицати и упућивати кандидате да се на одговарајући начин припреме за задатке и развијати код њих свест о корисности поновног слушања звучних записа.

Такође, изузетно је важно од самог почетка градити самопоуздање кандидата.

То се пре свега постиже информисањем кандидата о томе шта се од њих очекује у испитној целини *Слушање* (*Шта се испитује?*¹⁵) и о врстама задатака којима се испитује разумевање текста слушањем¹⁶.

Кандидате треба упозорити на неопходност пажљивог читања упутстава пре решавања задатака. Такође, треба их упозорити да је време предвиђено за читање упутстава изузетно важно за успешно решавање задатака. Упутства садрже битне информације о теми коју ће кандидати слушати и о томе шта се од њих очекује у поједином задатку.

Кандидатима свакако треба скренути пажњу на то да разумевање сваке речи током слушања није потребно. Кандидати морају обратити пажњу само на оне информације које су кључне за разумевање.

¹⁵ в. поглавље *Образовни исходи*

¹⁶ в. поглавље *Структура испита*

Како бити успешан у решавању задатака слушања?

Кандидатима се саветује:

- пажљиво читање упутстава, питања и понуђених одговора сваког задатка
- током другог слушања решавање оних задатака које нису решили током првог слушања
- пажљиво обележавање одговора на листу за одговоре.

1.7.3. Припрема за испитну целину Писање

Припрема кандидата за испитну целину *Писање* темељи се на неколико начела важних за успешно поучавање те вештине. Кандидати треба да развију навику писања, тј. да шта више и чешће увежбавају писање различитих врста текстова. Важно је након сваког задатка дати кандидатима повратну информацију о успешности њиховог рада и тако спроводити вредновање за учење. С обзиром на то да је давање повратне информације врло захтеван и дуготрајан посао, свакако треба размотрити могућност да повратну информацију кандидати дају међусобно (вредновање као учење), шта се показало изузетно учинковитим.

Кандидати треба да обрате посебну пажњу на читање и рашчлањивање задатка. Неиспуњавање дела задатка може знатно умањити успешност кандидата у испитној целини *Писање*.

Успешност у испитној целини *Писање* укључује и познавање конвенција врста текста, нпр. различитих врста есеја, писма, извештаја и сл. Кандидате је могуће упознати с основним карактеристикама врста текста описом и анализом примера (модела).

Велики број кандидата треба помоћ у планирању писаног текста јер врло често нису уверени у сврховитост планирања. Кандидате треба упутити на повезаност планирања и успешности извршења задатка. Анализа неколико примера може врло успешно објаснити ту повезаност.

Кандидате такође треба упозорити на неопходност провере и евентуалних исправака пре предаје завршне верзије писаног текста. Рад у пару и међусобно коментарисање писаног текста (вредновање као учење) током увежбавања показало се врло сврсисходном методом. Корисно је кандидатима ограничити време за решавање задатка. Исправно распоређивање времена је један од кључних фактора за успех у испитној целини *Писање*.

Како бити успешан у задатку писања?

Кандидатима се саветује:

- пажљиво читање упутстава за извршење задатка
- размишљање о задатој теми и бележење мисли
- организовање мисли и писање концепта у натукницама
- писање целовитог текста о задатој теми
- читање текста и провера да ли је задатак у потпуности извршен
- поновно читање текста и провера јесу ли задовољени остали критеријуми према лествици за бодовање.

Пре испита

1. Проучите лествицу за бодовање.

- Лествица у табели 5. показује шта се бодује у есеју.
- Лествица има четири критеријума: *Извршење задатка*, *Кохеренцију и кохезију*, *Вокабулар* и *Граматику*.
- Проучите објашњења лествице за бодовање како бисте знали шта треба да учините.

Треба:

- разрадити четири садржајне одреднице: написати увод, главни део (са два различита гледишта или предностима и недостацима једног гледишта) и закључак (види критеријум *Извршење задатка*)
- у главном делу образложити гледишта и поткрепити аргументе појашњењима или примерима (види критеријум *Извршење задатка*)
- поређати своје мисли логичним следом који је лако пратити (види критеријум *Кохеренција и кохезија*)
- повезати своје мисли тако да би се помогло читаоцу да их лакше прати (види критеријум *Кохеренција и кохезија*)
- поделити главни део у одговарајуће одломке (види критеријум *Кохеренција и кохезија*)
- употребљавати одговарајући вокабулар за изражавање својих мисли (види критеријум *Вокабулар*)
- употребљавати одговарајуће граматичке структуре (види критеријум *Граматика*).

2. Проучите задатак у огледном испиту и спроведеним испитима.

Огледни испит и спроведене испите државне матуре из Енглеског језика можете наћи на интернетској страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr).

A. У упутствима пише: *Write an essay*.

Напишите увод, главни део и закључак. **Немојте** писати у једном дугом одломку, без увода или закључка. У том случају есеј неће моћи добити више од два (2) бода за критеријум *Извршење задатка* ни максималан број бодова на сваком од осталих критеријума (*Кохеренција и кохезија*, *Вокабулар* и *Граматика*). Ако не напишете увод или закључак, есеј неће моћи добити више од три (3) бода за критеријум *Извршење задатка*.

B. У упутствима пише: *Write an essay of 200-250 words*.

Немојте написати мање речи јер ћете изгубити бодове за критеријум *Извршење задатка*. **Немојте** написати пуно више речи од задатог броја јер постоји могућност да напишете нешто шта није повезано са темом или поновите већ речено због чега ћете изгубити бодове за критеријум *Извршење задатка* и можда нећете имати довољно времена завршити есеј.

С. У упутствима је задата тема есеја.

Држите се теме. Есеј који не обрађује задату тему бодоваће се са нула (0) бодова. **Не понављајте** делове текста које сте већ написали.

Ако есеј у малој мери обрађује задату тему или садржи пуно тога шта није битно за њу, неће моћи добити више од једног (1) бода за критеријум *Извршење задатка* нити ће моћи добити више од једног (1) бода на сваком од осталих критеријума.

Д. У упутствима је задата врста есеја.

Упутство расправљачког есеја са два задата гледишта гласи: *Discuss both these views and give your own opinion.*

Упутство расправљачког есеја са једним задатим гледиштем гласи: *Discuss arguments for and against this view and give your own opinion.*

У упутствима расправљачког есеја са два задата гледишта од Вас се тражи:

- да расправите два различита гледишта, тј. да наведете аргументе за једно, а потом и друго гледиште
- да изразите властито мишљење.

У упутствима расправљачког есеја са једним задатим гледиштем од Вас се тражи:

- да образложите предности и недостатке једног гледишта, тј. да наведете аргументе за то гледиште и против тог гледишта
- да изразите властито мишљење.

Напишите есеј који разрађује све садржајне одреднице.

У расправљачком есеју су задата два гледишта. Ако су задата два гледишта, не расправљајте само о једном гледишту. Наведите аргументе за оба гледишта.

У расправљачком есеју је задато једно гледиште. Ако је задато једно гледиште, наведите аргументе за то гледиште и против тог гледишта.

Немојте образложити само предности тог гледишта, већ и његове недостатке. У противном, есеј неће моћи добити више од три (3) бода за критеријум *Извршење задатка*.

Изразите властито мишљење. Ако то не учините, есеј неће моћи добити више од четири (4) бода за критеријум *Извршење задатка*.

3. Прочитите примере есеја и коментаре.

Примери наведени у следећем поглављу показују колики број бодова су добили есеји за сваки од критеријума према лествици за добовање. Прочитајте образложења.

4. Вежбајте.

Одаберите неколико тема и пишите о њима. Избројте речи да бисте добили представу о томе шта можете рећи у 200 до 250 речи.

Пишите есеј 75 минута (толико времена имате за писање есеја) како бисте видели колико ће Вам времена бити потребно за писање од 200 до 250 речи и колико времена можете одвојити за планирање есеја пре него шта га почнете писати, а и за проверавање есеја након шта сте га написали.

Кад испит почне

5. Пажљиво прочитајте упутства и тему.

О чему тачно морате писати? Морате ли расправити два различита гледишта? Која су то гледишта? Морате ли навести аргументе за једно гледиште и против тог гледишта?

Планирајте есеј пре него шта га почнете писати.

Есеј је облик организованог писања. Нико не може написати добар есеј, а да га није претходно планирао.

Основа писања успешног есеја је **планирање**.

Немојте одмах почети писати есеј. Прво га планирајте. Основа успешног планирања је **писање белешки**.

6. Размислите о чему ћете писати.

- Проучите тему и задата гледишта. Шта можете рећи о њима? Забележите своје аргументе.

Не пишите реченице, већ забележите натукнице.

- Проучите своје аргументе. Које **разлоге** или **примере** можете дати да бисте их подупрли? Забележите их.
- Ако имате више тога шта желите рећи о једном гледишту него о другом, усредоточите се на оно шта можете рећи о другом гледишту. Ако посветите више пажње једном од гледишта, есеј неће моћи добити више од четири (4) бода за критеријум *Извршење задатка*.

Јако је важно посветити неко време проналажењу аргумената и подршке. Када будете задовољни својим аргументима и подршком, усредоточите се на планирање есеја. Када будете знали шта желите рећи, усредоточите се на то **како** ћете то рећи.

7. Групишите своје мисли.

Групишите своје мисли на следећи начин:

- аргументи за једно гледиште - аргументи за друго гледиште
- аргументи за једно гледиште – аргументи против тог гледишта.

8. Поређајте своје мисли логичним низом.

На тај начин је лакше следити Ваше аргументе. Логичан низ мисли је важан за критеријум *Кохеренција и кохезија*.

9. Обликујте свој есеј у одломцима.

Обликујте онолико одломака колико имате гледишта о теми, уз увод и закључак.

Не пишите главни део есеја у само једном одломку. У расправљачком есеју са два задата гледишта један одломак се бави једним гледиштем и не би требало да садржи реченице о другом гледишту. У расправљачком есеју са једним задатим гледиштем, један одломак се бави аргументима за то гледиште те не би требало да садржи реченице које се тичу аргумената против тог гледишта. Други одломак се бави аргументима против тог гледишта те не би требало да садржи реченице које се тичу аргумената за то гледиште. Обликовање одломака је важно ако желите добити већи број бодова за критеријум *Кохеренција и кохезија*.

10. Проверите свој план.

- Имају ли Ваше мисли логички след?
- Јесу ли гледишта образложена чињеницама? Имају ли ти аргументи логички след?
- Јесу ли Ваши аргументи поткрепљени објашњењима или примерима?
- Јесу ли гледишта, аргументи и подршка груписани у одломке које ћете написати?

Када сте поређали своје мисли логичним низом и поделили их у одломке, можете се усредоточити на писање есеја.

Док пишете есеј

Општи савети

11. Напишите увод.

Реците читаоцу шта ће писати у главном делу есеја (види примере есеја под 1.7.4.).

Прво напишите општи део увода. Затим напишите увод у тезу. Увод у тезу није преписана тема, већ тему треба преобликовати својим речима најављујући гледишта о којима ћете писати.

Преобликовање тезе укључује промене у лексику и структурама.

Ако ћете писати о аргументима за једно гледиште, а затим против њега, реците то читаоцу. Ако ћете прво писати о једном гледишту, а онда о другом, реците то читаоцу. Ако не напишете увод, есеј неће моћи добити више од три (3) бода за критеријум *Извршење задатка*.

12. Напишите одломке.

- Одломак започните тематском реченицом преобликованом својим речима која најављује о ком ћете гледишту писати.
- Нагласите своје аргументе. Један начин је да употребљавате тематске реченице, а други да употребљавате ове фразе: *The main advantage of...is ...* или *Another important reason why... is ... A major argument against... is...*
- Повежите своје мисли на примерен начин:
 - унутар реченица (нпр. *because, while, whereas, so, although...*)

- између реченица (нпр. *For this reason, As a result, In addition, A second major...*)
- између одломака (нпр. *However..., On the other hand, ...*).

То ће Вам помоћи да добијете већи број бодова за критеријум *Извршење задатка*.

Ако добро саставите одломке, добићете већи број бодова за критеријум *Кохеренција и кохезија*.

13. Напишите закључак.

У закључку сажмите укратко образложења гледишта (аргументе) о којима сте у претходним одломцима расправљали и напишите своје лично мишљење.

Ако не напишете закључак, есеј неће моћи добити више од три (3) бода за критеријум *Извршење задатка*.

Остали савети

14. Оставите простор између редака.

Оставите простор између редака како бисте могли прецртати грешке и написати исправак изнад прецртане речи.

15. Увуците први ред одломка.

Увлачење првог дела одломка је врло важно јер се по томе може јасно видети где започиње нови одломак.

16. Пазите на рукопис.

Читак рукопис помаже оцењивачу да лакше прати ток Ваших мисли. Размислите шта ћете написати, а затим то читко напишите.

Након шта сте написали есеј

17. Проверите вокабулар и граматику.

- Проверите вокабулар.

Имате ли правописних грешака (нпр. *bed* уместо *bad*, *then* уместо *than*, *god* уместо *good*)?

Проверите јесте ли заборавили преписати неку реч са листа за концепт на лист за уредно писање.

- Проверите граматику.

Имате ли грешке у слагању између субјекта и предиката (нпр. *they... has been*; *it... were found*)? Јесте ли додали наставак *-s/-es* на глаголе у 3. лицу једнине за глаголско време *Present Simple*? Јесте ли тачно употребили глаголска времена? Јесте ли употребили упитну конструкцију када није требало (нпр. *I don't know why do they do this*, уместо *I don't know why they do this*)?

1.7.4. Примери бодованог есеја

Some people say that the gap between younger and older generations is getting bigger. Others say the differences are disappearing.

РАСПРАВЉАЧКИ ЕСЕЈ СА ДВА ЗАДАНА ГЛЕДИШТА

As society evolves over time, with technological advancements and cultural trends reshaping our way of life, disagreements often arise between the young and the old. While some claim that the generation gap today is wider than ever, others argue that it is becoming less and less pronounced. On the one hand, it is believed that today's younger and older generations live in two distinct worlds. Firstly, technological advancements have been so rapid that many middle-aged and elderly individuals struggle to keep up. What digital natives take for granted often remains puzzling to their parents and grandparents, leading to disagreements about the proper way of socialising, communicating, educating, and spending free time. Secondly, the younger generation's normalisation of individuality and freedom of choice, particularly in relation to gender identity and sexual orientation, is often seen by older generations as a serious threat to the traditional family unit and social structure.

However, others claim that the differences between generations are fading. First of all, many people today start families later in life, thus prolonging the transition into mature adulthood. As a result, the divide between generations is narrowing, with some even blending, as many adults in their forties are reluctant to give up the lifestyles they enjoyed in their youth. Secondly, social networks are easy to use and provide older adults with simple access to music, entertainment, and fashion trends, which many choose to follow, further shrinking the gap.

In conclusion, while there are aspects of life that widen the generation gap, such as differing attitudes towards technology use and progressive social issues, there are also factors that contribute to intergenerational cohesion, such as prolonged youth and shared interests. In my opinion, society is changing rapidly in many ways, and today's children are developing in different circumstances, which is causing the gap between generations to widen.

Број речи: 304

КРИТЕРИЈУМ	БРОЈ БОДОВА	ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
Извршење задатка	5	Гледишта су доследно образложена и поткрепљена.
Кохеренција и кохезија	5	Јасан је ток мисли. Сврсисходна употреба кохезивних средстава.
Вокабулар	5	Широк је распон вокабулара за извршење задатка. Појављују се мање грешке у употреби/облику/правопису, али не утичу на лако разумевање текста.
Граматика	5	Широк је распон структура за извршење задатка.
УКУПНО	20	

РАСПРАВЉАЧКИ ЕСЕЈ СА ДВА ЗАДАНА ГЛЕДИШТА

Some people say that the gap between younger and older generations is getting bigger. Others say the differences are disappearing.

There are people who would say that differences between younger and older generations are less and less visible. But some don't think so and say that their differences are growing and becoming more noticeable.

To begin with, some would say that gap between generations is growing and that they are nothing alike. First of all, younger ones are less responsible. Older generations used to work really hard and study to succeed, but younger generations do not take that seriously. For example, nowadays they use different programmes like ChatGPT to do their homework and projects. Secondly, mindset of younger generations is different. They are expecting to get whatever they want and act like adults like they know what is best.

On the other hand, some would say that you can't see the difference between generations anymore. Firstly, children nowadays act like teenagers and adults. They don't have childhood like generations before had. For instance, at a really young age girls are starting to use makeup, skincare, dressing differently. It is hard to tell how old they are because all that makeup and style is making them look older. Second of all, generations are starting to have bigger rights which is making them equal.

To conclude, there are both differences and similarities between generations. You can not see difference because children now are looking more mature but there are a lot of changes in mindset and behaviour. I think, that there are big differences between generations.

Број речи: 264

КРИТЕРИЈУМ	БРОЈ БОДОВА	ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
Извршење задатка	4	Увод је непотпун јер нема општег увода. Ставови су углавном добро образложени и поткрепљени.
Кохеренција и кохезија	4	Добра је употреба кохезивних средстава.
Вокабулар	3	Добар је распон за извршење задатка. Грешке у употреби/облику/правопису понекад утичу на лако разумевање.
Граматика	4	Врло је добар распон структура за извршење задатка. Често се користе сложене структуре. Појављују се грешке у употреби/облику/правопису, али не утичу на лако разумевање текста.
УКУПНО	15	

Some people say that shopping online is far more practical than shopping in stores.

РАСПРАВЉАЧКИ ЕСЕЈ СА ЈЕДНИМ ЗАДАНИМ ГЛЕДИШТЕМ

In today's digital age, the way people shop has changed significantly, and the rise of online shopping has sparked debate about its practicality compared to traditional stores. This has raised an important question of whether we should rely on virtual shopping and technology or continue to enjoy its traditional form.

On the one hand, nobody can deny the numerous benefits of online shopping, particularly in terms of convenience. Consumers can purchase goods at any time and from any location, which is especially helpful for those with busy schedules. Online platforms also provide access to a wider range of products than most physical stores, making it easier to compare prices and read customer reviews. As a result, shoppers can often find better deals and make more informed decisions.

On the other hand, shopping in physical stores still has important benefits. Seeing and trying products in person allows customers to judge quality, size, and suitability more accurately, reducing the risk of dissatisfaction. This is particularly relevant for clothing and expensive items. Moreover, shopping is an enjoyable activity that people can take part in with friends or family, who can assist with the experience, adding a personal and social dimension that technology cannot replicate.

In conclusion, online shopping is valued for its convenience and wide choice, while traditional shopping is appreciated for its reliability and social interaction. In my opinion, combining both methods is the best approach, as it allows people to enjoy the benefits of technology without missing out on the personal and social experiences of in-store shopping.

Број речи: 256

КРИТЕРИЈУМ	БРОЈ БОДОВА	ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
Извршење задатка	5	Гледишта су доследно образложена и поткрепљена.
Кохеренција и кохезија	5	Јасан је ток мисли. Одломци су сврсисходно структурирани.
Вокабулар	5	Широк је распон вокабулара за извршење задатка. Појављују се мање грешке у употреби/облику/правопису, али не утичу на лако разумевање текста.
Граматика	5	Широк је распон структура за извршење задатка. Појављују се мање грешке у употреби/облику/правопису, али не утичу на лако разумевање текста.
УКУПНО	20	

РАСПРАВЉАЧКИ ЕСЕЈ СА ЈЕДНИМ ЗАДАНИМ ГЛЕДИШТЕМ

Nowadays a lot of people prefer to do their shopping online while some say that shopping in stores is much better. Even though there are certain advantages to online shopping there are also some disadvantages.

On the one hand, doing your shopping online is much easier than going to the store. With online shopping there is no need to wait in long queues. Plus, you may shop from the comfort of your own home. Furthermore, buying things online often offers a wider variety of products. Because the shopping is done from warehouses, there are usually more options to choose from than there are at the store.

However, there is always the possibility of disappointment. Sometimes what we see online and buy is not what we get. Companies often exaggerate and use photoshop to fool the costumers into buying useless junk that will end up in the trash. Moreover, there is also the problem of delivery. Depending on where the purchased item is being send from, it may take a while for the order to arrive to its destination.

In conclusion, there are both advantages and disadvantages of online shopping. Although online shopping seems like a faster and easier way of getting what you want, there is always a chance of something going wrong. For example, not being satisfied with the end result. In my opinion, online shopping can be enjoyable and useful but only if you are sure that your are getting your money's worth.

Број речи: 245

КРИТЕРИЈУМ	БРОЈ БОДОВА	ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
Извршење задатка	4	Све садржајне одреднице су разрађене, али неједнако / увод је непотпун.
Кохеренција и кохезија	4	Углавном је јасан ток мисли. Одломци су добро структурирани и добра је употреба кохезивних средстава.
Вокабулар	5	Широк је распон вокабулара за извршење задатка. Појављују се мање грешке у употреби/облику/правопису, али не утичу на лако разумевање текста.
Граматика	4	Добар је распон структура за извршење задатка. Појављују се грешке у употреби/облику/правопису, али не утичу на лако разумевање текста.
УКУПНО	17	

2. ОСНОВНИ НИВО ИСПИТА

2.1. ПОДРУЧЈА ИСПИТИВАЊА

Предметни курикулум са којим је овај испитни каталог усклађен структурисан је према следећим доменима: *Комуникациона језична компетенција*, *Међукултурна комуникациона компетенција* и *Самосталност у овладавању језиком*. Сва три домена чине уравнотежену структуру целокупног предметног курикулума Енглеског језика и полазиште су образовних исхода који се проверавају испитом државне матуре из Енглеског језика.¹⁷

Испитом из Енглеског језика на основном нивоу проверава се комуникациона језична компетенција у три језичне вештине: читању, писању и слушању према курикулуму наставног предмета Енглески језик за средње струковне школе за четворогодишње почетно учење енглеског језика (70 часова годишње). У складу са тим испит из Енглеског језика на основном нивоу састоји се од три испитне целине: *Читање*, *Писање* и *Слушање*.

2.2. ОБРАЗОВНИ ИСХОДИ

У овом поглављу су за свако подручје испитивања наведени образовни исходи из домена *Комуникациона језична компетенција* према споменутом курикулуму. Исходи из домена *Међукултурна комуникациона компетенција* и *Самосталност у овладавању језиком*, који су предметним курикулумом предвиђени за вредновање наученог, у испиту се посредно вреднују кроз исходе из домена *Комуникациона језична компетенција*.

2.2.1. Испитна целина *Читање*

Циљ ове испитне целине је испитати кандидатову способност самосталног читања са разумевањем разноврсних аутентичних или у мањој мери прилагођених текстова и проверити његова знања и вештине на рецептивном нивоу.

Према образовним исходима предметног курикулума ученик:

- разуме текст средње дужине и познате тематике при слушању и читању (SŠ (2) EJ A.4.1.):
 - показује глобално и селективно разумевање
 - издваја кључне и специфичне ситуације
 - примењује стратегије за побољшање разумевања при слушању и читању.

¹⁷ в. предметни курикулум, поглавље Ц. Структура – домени предметног курикулума [електронски извор].

Шта се испитује?

С обзиром на наведене образовне исходе, у овој испитној целини се испитује може ли кандидат у писаном тексту различите дужине:

- да одреди основни смисао текста
- да утврди главне мисли
- да разликује поједине информације
- да закључује из имплицитне поруке
- да утврди логичке и значењске везе у тексту
- да предвиди садржај на основу језичне структуре текста.

Заступљене теме и језични садржаји су преузети из предметног курикулума.

2.2.2. Испитна целина Писање

Овом испитном целином испитују се кандидатова знања и вештине писања у складу са задатим контекстом и сврхом комуникационе ситуације.

Према образовним исходима предметног курикулума ученик:

- пише структурисан текст средње дужине користећи се језичним структурама средњег нивоа сложености (ŠŠ (2) EЈ A.4.6.):
 - планира структуру и садржај текста
 - организује текст у одломке
 - користи се одговарајућим кохезивним средствима¹⁸ и језичним структурама средњег нивоа сложености
 - примењује правописна правила
 - уређује, тј. исправља свој текст.

Шта се испитује?

С обзиром на наведене образовне исходе, у овој испитној целини испитује се може ли кандидат:

- обликовати смислено и логички организован и разумљив текст неформалног стила према садржајним одредницама и поткрепити главне мисли примерима и/или објашњењима
- исправно употребити везна и друга језична средства средњег нивоа сложености примерена врсти текста, комуникационој сврси и односу између писца и читаоца.

¹⁸ Кохезивна средства су граматичка и семантичка средства која повезују реченице, тј. исказе унутар текста (нпр. заменице, глаголска времена, лексичке везе, понављања реченичних структура, компарација, реченични везници, конектори итд.).

2.2.3. Испитна целина *Слушање*

У овој испитној целини испитују се кандидатове вештине глобалног, селективног и детаљног разумевања слушаног текста изговореног разговетним стандардним језиком.

Према образовним исходима предметног курикулума ученик:

- разуме текст средње дужине и познате тематике при слушању и читању:
 - показује селективно и глобално разумевање
 - издваја кључне и специфичне ситуације
 - примењује стратегије за побољшање разумевања при слушању и читању.
(SŠ (2) EJ A.4.1.)

Заступљене теме и језични садржаји су преузети из предметног курикулума.

Шта се испитује?

С обзиром на наведене образовне исходе, у овој испитној целини се испитује може ли кандидат у различитим врстама текста различите дужине:

- да одреди основни смисао текста
- да утврди главне мисли
- да разликује поједине информације
- да закључује из имплицитне поруке.

2.3. СТРУКТУРА ИСПИТА

Испит државне матуре из Енглеског језика на основном нивоу састоји се од три испитне целине: *Читање*, *Писање* и *Слушање*. У тексту који следи је детаљно описана структура сваке испитне целине.

2.3.1. Испитна целина *Читање*

Ова испитна целина се састоји од шест група задатака везаних за различите писане полазне текстове.

Врсте текстова

Врсте текстова укључују различите облике врло кратких до средње дугих говорних и разговорних текстова у писаном облику попут краћих обавештајних и приповедних текстова: обавештења, порука, упутстава, упозорења, чланака, личних писама, сажетака, интервјуа и слично.

Текстови су аутентични, изворно написани или прилагођени, што значи да могу бити преузети из различитих аутентичних извора попут новина, часописа, брошура, интернета итд. Тематски су блиски доби, искуствима и интересима ученика.

Јасни су садржајно и структурно, посебно текстови на основу којих се проверава граматичка и лексичка компетенција ученика. У језичном смислу одговарају описаном нивоу. Могу, међутим, садржавати речи и изразе чије се познавање не тражи на том нивоу, али само ако те речи и изрази нису кључни за разумевање текста и успешно решавање задатка.

Текстови укупно садрже од 1300 до 1400 речи.

Структура ове испитне целине је приказана у табели 6.

За сваки испитивани исход је наведено којом ће се врстом задатка испитивати, на каквој врсти текстова те колико је задатака везано за тај текст.

Табела 6. Структура испитне целине Читање

ГРУПА ЗАДАТАКА	ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ	ВРСТЕ ЗАДАТАКА	ВРСТЕ ТЕКСТОВА	БРОЈ ЗАДАТАКА
1.	одредити основни смисао текста, разликовати поједине информације, закључивати из имплицитне поруке	задатак повезивања	врло кратки, тематски неповезани обавештајни текстови	5
2.	утврдити главне мисли, разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке	задатак вишеструког избора (између три понуђена одговора)	врло кратки, тематски неповезани обавештајни говорни и разговорни текстови	5
3.	утврдити главне мисли, разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке	задатак вишеструког избора (између три понуђена одговора)	средње дуг обавештајни или приповедни текст	5
4.	утврдити главне мисли, разликовати поједине информације, утврдити логичке и значењске везе у тексту	комбиновани задатак повезивања и допуњавања деловима реченица	кратак обавештајни или приповедни текст	5
5.	предвидети одговарајуће лексичке и граматичке структуре на основу језичне структуре текста	комбиновани задатак вишеструког избора (између три понуђена одговора) и допуњавања	кратак обавештајни или приповедни текст	5
6.	предвидети одговарајуће лексичке и граматичке структуре на основу језичне структуре текста	комбиновани задатак повезивања и допуњавања речима	кратак обавештајни или приповедни текст	5

2.3.2. Испитна целина Писање

Ова испитна целина садржи један задатак отвореног типа.

Кандидат треба да обликује средње дуг писани текст дужине од **80** до **100** речи одговарајући на вербални предлог који има три садржајне одреднице (најчешће у облику питања).

У упутству за писање прецизирају се комуникациона ситуација, врста текста, тема, потенцијални читалац и однос аутора текста и читаоца.

Структура ове испитне целине приказана је у табели 7.

Табела 7. Структура испитне целине Писање

ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ	ВРСТА ЗАДАТКА	ВРСТА ТЕКСТА	БРОЈ ЗАДАТАКА
обликовати смислено и логички организован и разумљив текст неформалног стила према садржајним одредницама и поткрепити главне мисли примерима и/или објашњењима, употребити везна и друга језична средства средњег нивоа сложености примерена врсти текста, комуникацијској сврси и односу између писца и читаоца	обликовати средње дуг писани текст средњег нивоа сложености (од 80 до 100 речи)	порука (према садржајним одредницама)	1

2.3.3. Испитна целина Слушање

Ова испитна целина се састоји од четири групе задатака везаних за различите изговорене полазне текстове.

Врсте текстова

Врсте текстова укључују различите облике кратких говорних и разговорних, описних, обавештајних и приповедних текстова попут порука и обавештења, кратких прича и описа, кратких разговора и слично.

Текстови су аутентични, изворно написани или прилагођени. Говоре их један или више изворних говорника стандардним енглеским језиком. Тематски су блиски циљаној добној групи ученика, а говоре о предвидивим свакодневним темама.

У језичном смислу одговарају описаном језичном нивоу. Могу, међутим, садржавати речи и изразе чије се познавање не тражи на том нивоу, али само ако те речи и изрази нису кључни за разумевање текста и успешно решавање задатка.

Текстови укупно садрже приближно 1000 речи.

Структура ове испитне целине је приказана у табели 8.

Табела 8. Структура испитне целине Слушање

ГРУПА ЗАДАТАКА	ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ	ВРСТЕ ЗАДАТАКА	ВРСТЕ ТЕКСТОВА	БРОЈ ЗАДАТАКА
1.	одредити основни смисао текста, разликовати поједине информације	задатак повезивања	врло кратки говорни текстови	5
2.	утврдити главне мисли, разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке	задатак вишеструког избора (између три понуђена одговора)	врло кратки разговорни текстови	5
3.	разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке	задатак вишеструког избора (између три понуђена одговора)	кратак разговорни текст	5
4.	разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке	задатак вишеструког избора (између три понуђена одговора)	кратак говорни, обавештајни текст	5

2.4. ТЕХНИЧКИ ОПИС ИСПИТА

Технички опис испита подразумева трајање испита, изглед и начин решавања испита те прибор за решавање испита.

2.4.1. Трајање испита

Испит на основном нивоу траје укупно **105 минута**. Испитне целине *Читање* и *Писање* спроводе се одвојено од испитне целине *Слушање*.

За решавање испитне целине *Читање* и испитне целине *Писање* је предвиђено **75 минута**.

За решавање испитне целине *Слушање* је предвиђено приближно **30 минута** укључујући и 5 минута за обележавање одговора на лист за одговоре.

Испит није могуће положити ако се не приступи провођењу оба дела испита.

Временик спровођења испита објављен је на мрежној страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr).

2.4.2. Изглед испита и начин решавања

Кандидат добија сигурносну кесицу у којој се налазе сви испитни материјали.

Читање и Писање

Од кандидата се очекује да пажљиво прочита упутства која ће следити током решавања испита. Важно је пажљиво прочитати та упутства јер је у њима назначен и начин обележавања и уписивања тачних одговора.

Примери упутстава за решавање појединих врста задатака налазе се у поглављу *Примери задатака*.

У задацима испитне целине *Читање* кандидат мора обележити тачне одговоре знаком X на листу за одговоре. Ако кандидат обележи више од једног одговора, задатак ће се бодовати са нула (0) бодова без обзира на то шта је међу обележенима и тачан одговор.

У задатку испитне целине *Писање* кандидат може употребљавати лист за концепт, али потом мора свој одговор читко написати на лист за уредно писање који се налази у испитној књижици након странице са задатком. Садржај листа за концепт се не бодује. Текст на листу за уредно писање написан великим штампаним словима или нечитко бодоваће се са нула (0) бодова.

Слушање

Од кандидата се очекује да пажљиво прочита упутства које ће следити током решавања испита. Важно је пажљиво прочитати та упутства јер је у њима назначен и начин обележавања и уписивања тачних одговора.

Примери упутстава за решавање појединих врсти задатака налазе се у поглављу *Примери задатака*.

У задацима испитне целине *Слушање* кандидат мора тачне одговоре обележити знаком X на листу за одговоре. Ако кандидат означи више од једног одговора, задатак ће се бодовати са нула (0) бодова без обзира на то шта је међу обележенима и тачан одговор.

Спровођење испитне целине *Слушање*¹⁹:

- Решавање овог дела испита траје око 30 минута укључујући време за обележавање одговора на листу за одговоре.
- Пре слушања текста предвиђене су кратке паузе за читање групе задатака.
- Сваки текст се слуша два пута.
- Док слуша текстове, кандидат обележава одговоре у испитну свењску, а на крају има 5 минута да своје одговоре обележи на листу за одговоре.

Ако кандидат погрешно у било ком делу испита, треба прецртати нетачан одговор, ставити га у заграду, написати тачан одговор и ставити параф (искључиво скраћени потпис, а не пуно име и презиме) покрај тачног одговора.

2.4.3. Прибор

Током писања свих делова испита дозвољена је употреба само хемијске оловке која пише плавом или црном бојом и која се не може брисати, а није дозвољена употреба коректора ни речника.

¹⁹ Након што водитељ испитне просторије кандидату или кандидатима прочита упутства за ову испитну целину, укључује уређај за репродукцију снимке и не зауставља је до краја спровођења ове испитне целине. Снимка укључује упутства за решавање задатака, све предвиђене паузе за читање задатака, текстове за прво и поновљено слушање те петоминутну паузу за обележавање одговора на листу за одговоре. Кандидат стога треба пажљиво слушати упутства на снимци.

2.5. ОПИС БОДОВАЊА

У испиту на основном нивоу могуће је остварити укупно **60** бодова. Остварени бодови у свакој од три испитне целине чине одређени удео у укупном резултату.

Број бодова и удео испитних целина у испиту је приказан у табели 9.

Табела 9. Број бодова и удео испитних целина у испиту

ИСПИТНА ЦЕЛИНА	БРОЈ БОДОВА	УДЕО
Читање	30	40 %
Писање	10	30 %
Слушање	20	30 %
УКУПНО	60	100 %

Бодови се скалирају или пондерирају, тј. придаје им се различита тежина у укупном збиру бодова. Коначан резултат се израчунава на следећи начин:

$$[(0.4 * \text{постигнути бодови Читање} / 30) + (0.3 * \text{постигнути бодови Писање} / 10) + (0.3 * \text{постигнути бодови Слушање} / 20)] * 60.$$

2.5.1. Бодовање испитне целине Читање

Бодови: Свако питање има један тачан одговор. Сваки тачно обележен одговор на листу за одговоре доноси један бод. Ова испитна целина доноси укупно **30** бодова.

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор, одговор није обележен или је обележено више одговора на листу за одговоре

Удео испитне целине у целом испиту: 40%

2.5.2. Бодовање испитне целине Писање

Бодови: Ова испитна целина доноси укупно **10** бодова.

Удео испитне целине у целом испиту: 30%

Текст на листу за уредно писање написан великим штампаним словима или нечитко бодоваће се са нула (0) бодова. Писани текст се бодује према **лествици** која укључује два основна критеријума (в. табелу 10.):

1. Извршење задатка
2. Језик.

Критеријум *Извршење задатка* односи се на то у којој мери је кандидат разradio све садржајне одреднице, тј. одговорио на сва питања у задатку, а критеријум *Језик* на то са којом се лакоћом може разумети шта је кандидат написао.

Лествица за бодовање писаног текста на основном нивоу је приказана у табели 10.

Табела 10. Лествица за бодовање писаног текста на основном нивоу

ИЗВРШЕЊЕ ЗАДАТКА	БРОЈ БОДОВА	ЈЕЗИК
Постоји јасан одговор на све три садржајне одреднице. 3C Максималан број бодова: 10	10	Врло добар распон структура/вокабулара за извршење задатка. Потпуно разумљив текст. Могуће мање грешке.
Постоји јасан одговор на две садржајне одреднице, а један одговор је нејасан. 2C + 1U Максималан број бодова: 9	9	Врло добар распон структура/вокабулара за извршење задатка. Лако разумљив текст. Мало грешака.
	8	Добар распон структура/вокабулара за извршење задатка. Лако разумљив текст. Мало грешака.
Постоји јасан одговор на две садржајне одреднице. 2C Максималан број бодова: 7	7	Добар распон структура/вокабулара за извршење задатка. Разумљив текст. Нешто грешака.
Постоји јасан одговор на једну садржајну одредницу, а два одговора су нејасна. 1C + 2U Максималан број бодова: 6	6	Довољан распон структура/вокабулара за извршење задатка. Разумљив текст. Нешто грешака.
	5	Довољан распон структура/вокабулара за извршење задатка. На неким местима је теже разумљив текст. Нешто озбиљних грешака.
Постоји јасан одговор на једну садржајну одредницу, а један одговор је нејасан или постоји јасан одговор на само једну садржајну одредницу. 1C + 1U/1C Максималан број бодова: 4	4	Ограничен распон структура/вокабулара за извршење задатка. На неким местима теже разумљив текст. Нешто озбиљних грешака.
Три одговора су нејасна. 3U Максималан број бодова: 3	3	Ограничен распон структура/вокабулара за извршење задатка. Већим делом теже разумљив. Бројне грешке.
	2	Изузетно ограничен распон структура/вокабулара за извршење задатка. Већим делом теже разумљив текст. Бројне грешке.
	1	У целини тешко разумљив текст.
Нема одговора. 2U/1U/ Број бодова: 0	0	Текст је неразумљив или се не односи на задатак или садржи мање од 35 речи.

Објашњење

Критеријум *Језик* доноси укупно 10 бодова, али број бодова који ће писани текст добити зависи и од критеријума *Извршење задатка*. Критеријум *Извршење задатка* одређује горњу границу бодова које писани текст може добити према броју садржајних одредница на које постоје јасни одговори.

У наведеној табели слово С стоји уместо речи *clear* (за јасан одговор), а слово U стоји уместо речи *unclear* (за нејасан одговор).

На пример, писани текст може добити укупно 10 бодова за критеријум *Језик*, али ако је јасно одговорено само на два питања, писани текст ће добити највише 7 бодова. Ако је јасно одговорено само на једно питање, писани текст ће добити највише 4 бода. Број бодова зависи и од броја речи у тексту.

Ако кандидат напише премало речи, бодови ће се одузети на следећи начин:

64 – 79 речи: 1 бод

50 – 64 речи: 2 бода

36 – 49 речи: 3 бода.

Минималан број бодова је нула (0).

Бројање речи

Реч подразумева све засебне елементе текста одвојене празнином.

Скраћенице (нпр. *I'm, isn't*) се броје као једна реч.

Не броје се речи у почетном и завршном поздраву, у понављањима, набрајањима и уломцима који се не односе на задатак или су преписани из испитне целине *Читање*.

2.5.3. Бодовање испитне целине *Слушање*

Бодови: Свако питање има један тачан одговор. Сваки тачно обележен одговор на листу за одговоре доноси један бод. Ова испитна целина доноси укупно **20** бодова.

1 бод – тачан одговор

0 бодова – нетачан одговор, одговор није обележен или је обележено више одговора на листу за одговоре

Удео испитне целине у целом испиту: 30%

2.6. ПРИМЕРИ ЗАДАТАКА

У овом поглављу су наведени примери различитих врста задатака²⁰ у испитним целинама *Читање* и *Писање* (*Reading and Writing Paper*). Уз сваки пример задатка су наведени упутство, тачан одговор, испитивани исход и начин бодовања. Испитна целина *Слушање* (*Listening Paper*) садржи задатке повезивања и задатке вишеструког избора (између три понуђена одговора) који су слични тим врстама задатака у испитној целини *Читање*.

2.6.1. Пример задатка повезивања из испитне целине *Читање*

Task 1

Questions 1–5

Match each message (1–5) and its meaning (A–F).

There is **one** letter that you do **not** need.

Mark your answer on the answer sheet.

There is an example at the beginning (**0**→**G**).

0 I haven't heard from you in ages. I was just wondering what was up with you. Is everything okay?

- 1** Don't forget to stop at the grocery. There's no point in having friends over if you have nothing to put in front of them.
- 2** I found an amazing cell phone online. My mum insists that I buy one in the local store. How can I convince her shopping on the Internet is perfectly safe?
- 3** My brother has just told me you called. I should've answered sooner. If you need me to come over, you should call me on my cell phone. My bad.
- 4** The school trip was great – except I lost my phone charger. My parents can't find out about it, or they'll ground me. Please, keep it a secret until I work something out!
- 5** As for the wedding party this Saturday, I know Mark is also invited. It's no secret you were just buying time avoiding each other. I'm sorry, but you two must make up before the big day.

A I apologise.

B Invite them.

C Work it out.

D Do the shopping.

E Don't tell anyone.

F I need some advice.

G How are you?

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 0 G, 1 D, 2 F, 3 A, 4 E, 5 C

ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ: одредити основни смисао текста, разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке

БОДОВАЊЕ: 1 бод – тачан одговор (укупно 5 бодова)

0 бодова – нетачан одговор, одговор није обележен или је обележено више одговора на листу за одговоре

²⁰ Примери и специфичности задатака у појединим испитним целинама се могу погледати на интернетској страници Националног центра за вањско вредновање образовања на везама *Проведени испити* и *Испитни каталози за државну матуру 2024./2025.*

2.6.2. Пример задатка вишеструког избора из испитне целине Читање

Task 3

Questions 11–15

Read the text below.

For each question (11–15), choose the correct answer (A, B or C).

Mark your answer on the answer sheet.

Sitcoms

The first sitcoms were once-a-week programmes, running at the same time. Performed live, the full week was needed for technical details and for memorising scripts. No matter what problems appeared in a single episode, they were always solved by the end of it so any viewer missing an episode could follow the rest.

In the 1950s 'The Honeymooners', one of the most beloved sitcoms in TV history, set the rules for the future. Since early cameras were quite large and difficult to move, the first sitcoms were shot on a single stage. 'The Honeymooners' was mostly set in a kitchen. At the kitchen table everyone had a place to gather and a reason to be there. 'I Love Lucy' exchanged the kitchen for the living room, and the sitcom tradition of the sofa was born. It was the first to be filmed before live studio audiences and later included multiple sets. Even decades later popular shows like 'Three's Company' and 'The Cosby Show' didn't manage to match the number of sets 'Lucy' used in the 1950s.

Advances in special effects introduced fantastical elements to 1960s programmes. Witches, genies and strange characters like in 'The Addams Family' were popular. To replace live audiences they added recorded laugh tracks to the jokes. The 1970s sitcoms introduced real-world events into their storylines, addressing social issues with humour. Studio audiences became the norm again.

Stand-up comedians getting their own shows dominated the 1980s. During the 1990s, cartoon sitcoms rose in popularity, led by 'The Simpsons'. Laugh tracks and studio audiences were abandoned in the 2000s, as filmed programmes including 'Scrubs' and 'The Office' gained fame. Many of these shows used on-location filming, focusing on camera work and editing, rather than scripted laughter, to improve the writing.

11 Why were the early sitcoms once-a-week programmes?

- A** Because each episode was about a single problem.
- B** Because the actors and crew needed time to prepare.
- C** Because viewers would otherwise miss some episodes.

12 Why was the kitchen table used as the focus of the show in 'The Honeymooners'?

- A** Cameras were too big and couldn't be moved.
- B** That's where all the characters met over meals.
- C** It was a better option than the sofa in the living room.

13 Which sitcom was filmed on the largest number of sets?

- A** 'I Love Lucy'.
- B** 'The Cosby Show'.
- C** 'Three's Company'.

14 How were the sitcoms of the 1970s different from those of the 1960s?

- A** They were about supernatural characters.
- B** They were not filmed in front of live audiences.
- C** They were about everyday problems and themes.

15 What characterises the programmes filmed in the 2000s?

- A** They used laugh tracks and scripted laughter.
- B** They were mostly filmed in front of studio audiences.
- C** They were made with more attention to technical details.

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 11 B, 12 B, 13 A, 14 C, 15 C

ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ: утврдити главне мисли, разликовати поједине информације, закључити из имплицитне поруке

БОДОВАЊЕ: 1 бод – тачан одговор (укупно 5 бодова)

0 бодова – нетачан одговор, одговор није обележен или је обележено више одговора на листу за одговоре

2.6.3. Пример комбинованог задатка повезивања и допуњавања деловима реченица из испитне целине Читање

Task 4

Questions 16–20

Read the text below.

For each question (16–20), choose the answer (A–F) that best completes the sentence.

There is **one** letter that you do **not** need. Mark your answer on the answer sheet.

There is an example at the beginning (0→G).

Students and Self-Confidence

There are many factors that can lead to low self-confidence. Fitting in with others (0) _____. Students, for example, can experience low self-confidence (16) _____. As a society we are surrounded by unrealistic concepts of what we 'should' look like, and it's easy to feel we're not the 'ideal' type compared to others. A student's confidence can often be destroyed when they don't see in the mirror the body (17) _____. This is especially true in adolescent years.

Students may also suffer from low self-confidence (18) _____, or they may set unrealistic expectations for themselves and strive to get perfect grades for every assignment. While it is great to have a desire to do well, students need to realise that they are not superhuman. It is important that students identify and accept their limitations as well as that teachers focus on other skills or positive qualities (19) _____. Pointing out great character traits that students possess can help them feel (20) _____. This is beneficial in helping every student develop into a well-rounded, responsible citizen and a healthy contented adult.

- A that they have with their peers
- B that go far beyond academic success
- C if a lot of attention is focused on appearance
- D as if they have worth and value outside of the classroom
- E because they believe their schoolwork is too challenging
- F that is staring at them from magazine covers or YouTube
- G is huge for every young person

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 0 G, 16 C, 17 F, 18 E, 19 B, 20 D

ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ: утврдити главне мисли, разликовати поједине информације, утврдити логичке и значењске везе у тексту

БОДОВАЊЕ: 1 бод – тачан одговор (укупно 5 бодова)

0 бодова – нетачан одговор, одговор није обележен или је обележено више одговора на листу за одговоре

2.6.4. Пример комбинованог задатка повезивања и допуњавања речима из испитне целине *Читање*

Task 6

Questions 26–30

Read the text below.

For each question (26–30), choose the answer (A–I) that best completes the sentence.

There are **four** letters that you do **not** need. Mark your answer on the answer sheet.

There is an example at the beginning (0→J).

Flowing Goddess

For (0) _____ people in Bosnia and Herzegovina, the Neretva River stands (26) _____ as the most beautiful river in a land that is known (27) _____ its magnificent rivers. Named by the Celts as 'Nera Etwa', meaning 'Flowing Goddess', this green gem is the coldest river in the world, with summer water temperatures averaging no higher than 7°C.

The emerald-green colour of the Neretva River comes (28) _____ several factors. It flows through limestone and dolomite rocks that release minerals reflecting green light, intensifying its colour. Water plants containing chlorophyll (29) _____ its bright green appearance, while the clarity and depth of the water play a big role in how light interacts with its surface.

The river is cold because it flows from the Dinaric Alps, fed by cold mountain springs and melted snow. The mountains and trees (30) _____ its path help keep these lower temperatures by protecting the water from sunlight. The fast flow of the river, especially in its upper parts, reduces exposure to sun and air; this cools the river, helped by the fresh, cold water from its tributaries.

- A from
- B beside
- C at
- D broaden
- E out
- F along
- G for
- H strengthen
- I by
- J many

ТАЧНИ ОДГОВОРИ: 0 J, 26 E, 27 G, 28 A, 29 H, 30 F

ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ: предвидети одговарајуће лексичке и граматичке структуре на основу језичне структуре текста

БОДОВАЊЕ: 1 бод – тачан одговор (укупно 5 могућих бодова)

0 бодова – нетачан одговор, одговор није обележен или је обележено више одговора на листу за одговоре

2.6.5. Пример задатка обликовања писаног текста на основном нивоу

Read the message from Emily.
Write Emily a reply. Answer **all** her questions.
Write **80–100** words. Write your reply on the next page.
Do not sign your full name.

Hi!
I hear you've returned from a year of studying abroad, and I'm planning to go next year.
What are the benefits of living in a foreign country?
What was your biggest problem and why?
What did you miss about home and why?
Emily

ИСПИТИВАНИ ИСХОДИ: обликовати смислено и логички организован и разумљив текст неформалног стила према садржајним одредницама и поткрепити главне мисли примерима и/или објашњењима, употребити везна и друга језична средства средњег нивоа сложености који је примерен врсти текста, комуникационој сврси и односу између писца и читаоца

БОДОВАЊЕ: према лествици за бодовање писаног текста на основном нивоу²¹, укупно 10 бодова

²¹ в. табелу 10. и поглавље 2.7.3. Примери бодованог писаног текста на основном нивоу

2.7. ПРИПРЕМА ЗА ИСПИТ

Да би се успешно припремили за испит државне матуре из Енглеског језика, кандидати би требало да детаљно проуче испитни каталог за школску годину у којој ће се полагати испит.

Наставницима напомињемо да се припрема кандидата за испит не разликује знатно од свакодневног поучавања. Наставне методе које наставник употребљава у свакодневном наставном процесу могу се употребљавати и током припремања кандидата за полагање испита. Неопходно је пронаћи одговарајући однос између поучавања и увежбавања разних врста задатака за испит. Нагласак би свакако требало да буде на поучавању, а не искључиво на припремању за полагање испита.

Литература за припрему испита државне матуре из Енглеског језика су уџбеници и приручници које је прописало и одобрило Министарство знаности, образовања и младих (www.mzom.gov.hr).

Начин полагања испита државне матуре као и мере које се изричу у случају недозвољеног понашања ученика су прописани Правилником о полагању државне матуре (Народне новине, 56/26).

2.7.1. Припрема за испитну целину *Читање*

Припрема кандидата за испитну целину *Читање* темељи се на неколико начела важних за успешно поучавање те вештине. Код кандидата треба развијати навику читања и подстицати их да шта више и чешће читају различите врсте текстова. Такође, треба их подстицати да се усредоточе на садржај текста. Значење и порука текста су једнако важни као и језични садржаји који се налазе у тексту. Важан фактор успешности читања је развијање способности предвиђања. Поглед на текст (наслов, поднаслов, изглед текста) омогућава кандидатима да схвате о чему је реч и пре него шта почну читати текст.

Током наставног процеса кандидати углавном имају много могућности за увежбавање читања. Често се кандидатима задаје да читају самостално код куће. Очекује се да ће кандидати решити понуђене задатке, али свакако треба предвидети време у наставном процесу у ком би се увежбавале вештине специфичне за испитну целину *Читање*. Кандидате треба пре свега упознати са врстама задатака у испиту и стратегијама за успешно решавање тих врста задатака. Са кандидатима треба посебно увежбавати разумевање непознатих речи уз помоћ контекста, творбе речи (нпр. префикси и суфикси) и сл. Познавање организације и структуре текста (подела на одломке, елементи кохеренције и кохезије, структура одломка) такође помаже кандидатима у разумевању текста.

За успешно решавање задатака вишеструког избора кандидати требају да у тексту пронађу одговарајуће аргументе како би одабрали тачан одговор.

За успешно решавање задатака повезивања кандидати треба да пажљиво прочитају натукнице (*prompts*) и потраже у тексту/текстовима кључне речи, фразе и значења која повезују натукнице и текст/текстове.

За успешно решавање комбинованих задатака повезивања и допуњавања кандидати треба да пажљиво прочитају текст и понуђене делове реченица или речи на крају текста те одреде који део реченице или реч садржајно и језично одговара одређеној празнини у тексту.

За успешност у испитној целини *Читање* није потребно разумети све речи и граматичке структуре. Потребно је разумети кључне речи и одвојити битне од небитних информација.

Кандидатима такође треба скренути пажњу на исправну расподелу времена за решавање појединих задатака. Никако се не би смело догодити да кандидати немају довољно времена за решавање свих задатака јер су превише времена утروшили на решавање појединог задатка.

Како бити успешан у решавању задатака читања?

Кандидатима се саветује:

- пажљиво читање упутстава за сваки задатак
- пажљиво читање текста/текстова и питања у одређеном задатку
- примена одговарајуће стратегије за поједину врсту задатка
- решавање задатака које нису решили током првог читања
- пажљиво обележавање одговора на листу за одговоре.

2.7.2. Припрема за испитну целину *Писање*

Припрема кандидата за испитну целину *Писање* темељи се на неколико начела важних за успешно поучавање те вештине. Кандидати треба да развијају навику писања, тј. да шта више и чешће увежбавају писање различитих врста текстова. Важно је након сваког задатка дати кандидатима повратну информацију о успешности њиховог рада и тако спроводити вредновање за учење. С обзиром на то да је давање повратне информације врло захтеван и дуготрајан посао, свакако треба размотрити могућност да повратну информацију кандидати дају међусобно (вредновање као учење), шта се показало изузетно корисним. Кандидати треба да обрате посебну пажњу на читање и рашчлањивање задатка. Неиспуњавање дела задатка може знатно умањити успешност кандидата у испитној целини *Писање*.

Успешност у испитној целини *Писање* укључује и анализу неколико примера задатака (модела).

Велики број кандидата треба помоћ у планирању писаног текста јер врло често нису уверени у сврховитост тог планирања. Кандидате треба упутити на повезаност планирања и успешности извршења задатка. Анализа неколико примера може врло успешно објаснити ту повезаност.

Кандидате такође треба упозорити на неопходност провере и евентуалних исправака пре предаје завршне верзије писаног текста. Рад у пару и међусобно коментарисање писаног текста (вредновање као учење) током увежбавања показало се врло сврсисходном

методом. Корисно је кандидатима ограничити време за решавање задатка. Исправно распоређивање времена је један од кључних фактора за успех у испитној целини *Писање*.

Како бити успешан у задатку писања?

Кандидатима се саветује:

- пажљиво читање упутстава за извршење задатка
- размишљање о задатој поруци и питањима
- организовање мисли и писање концепта у натукницама
- писање целовитог текста о задатој теми
- читање текста и провера да ли је задатак у потпуности извршен
- поновно читање текста и провера да ли су задовољени остали критеријуми према лествици за бодовање.

Пре испита

1. Проучите лествицу за бодовање.

- Лествица у табели 10. показује шта се бодује у писаном тексту на основном нивоу.
- Лествица има два критеријума: *Извршење задатка* и *Језик*.

2. Проучите задатак у огледном испиту и спроведеним испитима.

Огледни испит и спроведене испите државне матуре из Енглеског језика можете пронаћи на интернетској страници Националног центра за вањско вредновање образовања (www.ncvvo.hr).

А. У упутствима пише: *Read this message from... Write a reply. Answer all the questions.*

Проверите да ли су сва питања одговорена. Ако се одговори само на два питања, писани текст неће моћи добити више од седам (7) бодова. Ако се одговори само на једно питање, писани текст неће моћи добити више од четири (4) бода.

В. Лествица за бодовање тражи потпуне, тј. јасне одговоре.

Ако одговори нису потпуни, изгубићете бодове, нпр. ако је питање: *Where will you go on Saturday?*, јасан одговор је: *I will go to the cinema with some friends*, а нејасан је: *I will go out with some friends*.

Ако питање садржи два дела: *What's your favourite time of year and why?*, јасан одговор је: *I like summer best because of the long holiday*, а нејасан је: *My favourite time of year is summer*, јер на други део питања није одговорено.

Ако питање садржи два дела: *Where did you last go on holiday and why?*, а први део одговора је нетачан *I go went in Split last summer*. сматра се да није одговорено на питање без обзира на то што други део одговора може бити написан и тачан.

Одговори морају бити и језично исправни да би били лако разумљиви и тачни, нпр. ако је питање: *What will you do on Saturday?*, јасан одговор је: *I will go shopping on Saturday*, а нејасан: *I go shopping*, јер не одговара на постављено питање.

Одговор који укључује непостојеће језичне структуре: *I am visited my grandparents last summer*. сматра се да не постоји.

С. У упутствима пише: **Write 80-100 words.**

Немојте написати мање речи јер ћете изгубити бодове. **Немојте** написати више речи јер ризикујете да напишете нешто шта није повезано са задатком или понављате већ речено због чега ћете изгубити бодове. Понављања укључују преписивање реченица из текста задатка или испитне целине *Читање* или набрајање личних имена (*I was in Spain and went to some cities, like Barcelona, Madrid, Cordoba, Sevilla!*). Речи у почетном и завршном поздраву се не броје.

3. Проучите примере порука и коментаре.

Примери наведени у следећем поглављу показују Вам колики број бодова су добиле поруке за сваки од критеријума према лествици за бодовање. Прочитајте образложења.

4. Вежбајте.

Одаберите неколико порука и напишите одговоре. Избројте речи да бисте добили представу о томе шта можете рећи у 70 до 100 речи.

Кад испит почне

5. Пажљиво прочитајте задатак.

- На која три питања морате одговорити?

Пре него шта почнете писати текст

6. Планирајте свој одговор.

- Забележите шта можете рећи о сваком питању.
- Размислите како можете јасно одговорити на свако питање.
- Размислите како можете разрадити своје одговоре.
- Размислите који ће вокабулар и граматичке структуре најпримереније и најтачније изразити Ваше мисли.

Док пишете текст

7. Пазите на рукопис.

Читак рукопис помаже оцењивачу лакше пратити ток Ваших мисли. Размислите шта ћете написати, а затим то напишите.

Након шта сте написали текст

8. Проверите вокабулар и граматику.

- Проверите вокабулар.

Имате ли правописних грешака (нпр. *realy* уместо *really*, *pleanty* уместо *plenty*, *god* уместо *good*)? Проверите да ли сте заборавили преписати неку реч са листа за концепт на лист за уредно писање.

- Проверите граматику.

Имате ли грешке у слагању између субјекта и предиката (нпр. *they has*; *it were*)? Јесте ли додали наставка *-s/-es* на глаголе у 3. лицу једине за глаголско време *Present Simple*? Јесу ли глаголска времена тачна (творба, употреба)?

2.7.3. Примери бодованог писаног текста на основном нивоу²²

ПОРУКА		
Hi! I hear you've returned from a year of studying abroad and I'm planning to go next year. What was your biggest problem and why? What are the benefits of living in a foreign country? What did you miss about home and why? Emily Hi Emily, It's great to hear from you! Congratulations on deciding to study abroad—that's such an exciting choice, and I'm sure you will find it memorable and rewarding. For me, the biggest challenge while studying abroad was definitely adjusting to the weather. The climate was so unpredictable! Mornings were often freezing and rainy, while afternoons could get surprisingly warm. It took me quite a while to get used to the extreme changes in temperature. Nevertheless, benefits of living in a foreign country are numerous. You can learn a lot about the local culture and traditions, and you have the chance to meet lots of new people. The thing I missed the most while being away from home was my mum's cooking. She is absolutely the best in preparing meals that I enjoy the most, especially some local ones that I couldn't find while I was away. Love, Anna Број речи: 145		
КРИТЕРИЈУМ	БРОЈ БОДОВА	ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
Број речи	+	Текст има довољан број речи.
Извршење задатка	(максимално 10)	Постоји јасан одговор на све три садржајне одреднице.
Језик	10	Врло добар распон структура/вокабулара за извршење задатка. Потпуно разумљив текст. Могуће мање грешке.
УКУПНО	10	

²² в. табелу 10. и поглавље 2.7.3. Примери бодованог писаног текста на основном нивоу

ПОРУКА		
Hi Emily, It is great you are going abroad! My biggest problem was the unpredictable weather. Living in a foreign country has many benefits, like learning local culture and trying out new foods. While I was away from home, I really missed my mum's cooking. I am sure you will have a great time next year and learn many new things. I wish you good luck with everything! Love, Anna		
Број речи: 66		
КРИТЕРИЈУМ	БРОЈ БОДОВА	ОБРАЗЛОЖЕЊЕ
Број речи	-1	Текст нема довољан број речи.
Извршење задатка	(максимално 7)	Постоји јасан одговор на две садржајне одреднице.
Језик	6	Довољан је распон структура/вокабулара за извршење задатка. Текст је разумљив. Има нешто грешака.
УКУПНО	5	

2.7.4. Припрема за испитну целину *Слушање*

Припрема кандидата за испитну целину *Слушање* темељи се на неколико начела важних за успешно поучавање те вештине. Кандидати треба да у разреду шта више и чешће увежбавају задатке слушања. Важно је подстицати и упућивати кандидате да се одговарајуће припреме за задатке и развијати код њих свест о корисности поновног слушања звучних записа.

Такође, изузетно је важно од самог почетка градити самопоуздање кандидата.

То се пре свега постиже информисањем кандидата о томе шта се од њих очекује у испитној целини *Слушање* (Шта се испитује?²³) и о врстама задатака којима се испитује разумевање текста слушањем²⁴.

Кандидате треба упозорити на неопходност пажљивог читања упутстава пре решавања задатака. Такође, треба их упозорити да је време предвиђено за читање упутстава изузетно важно за успешно решавање задатака. Упутства садрже битне информације о теми коју ће кандидати слушати и о томе шта се од њих очекује у поједином задатку.

Кандидатима свакако треба скренути пажњу на то да разумевање сваке речи током слушања није потребно. Кандидати морају обратити пажњу само на оне информације које су кључне за разумевање.

Како бити успешан у решавању задатака слушања?

Кандидатима се саветује:

- пажљиво читање упутстава и текста сваког задатка
- током другог слушања решавање оних задатака које није решио током првог слушања
- пажљиво обележавање одговора на листу за одговоре.

²³ в. поглавље *Образовни исходи*

²⁴ в. поглавље *Структура испита*

3. ДОДАЦИ

3.1. ГРАМАТИЧКЕ/ЈЕЗИЧНЕ СТРУКТУРЕ ЗА ВИШИ НИВО ИСПИТА²⁵

1. Именице

- Types: common/proper nouns, concrete/abstract nouns, collective nouns
- Number: singular/plural (regular – irregular) countable/uncountable nouns
- Genitive: 's, s', phrase of, double genitive

2. Заменице

- Personal pronouns
- Reflexive and Emphatic pronouns
- Possessive pronouns
- Demonstrative pronouns
- Impersonal pronouns
- Interrogative pronouns
- Indefinite pronouns
- Relative pronouns

3. Придеви

- Types: opinion and factual adjectives
- Possessive adjectives
- Demonstrative adjectives
- Quantitative adjectives
- Participle adjectives: -ing and -ed
- Adjectives used as nouns (the + adjective)
- Comparison of adjectives (regular, irregular)

²⁵ Кандидати из средњих струковних школа треба да додатно обраде граматичке структуре означене зеленом бојом како би могли успешно положити испит на вишем нивоу.

- Comparison of equality (as/so... as)
- Comparative and superlative structures: less, least; much / a bit / far / any + comparative; comparative + and + comparative; the + comparative...
- Order of adjectives

4. Прилози

- Types: manner, place, time (definite, indefinite), frequency, degree
- Comparison of adverbs (regular, irregular)
- Position of adverbs

5. Чланови

- Indefinite
- Definite
- Zero

6. Бројеви

- Cardinal
- Ordinal

7. Предлози

- Time
- Place
- Movement
- Instrument
- Cause

8. Везници

- Co-ordinating:
 - expressing addition (and)
 - expressing alternative (or)
- Subordinating:
 - expressing time (when, before, etc.)

- expressing place (where, etc.)
- expressing cause (because, as, etc.)
- expressing purpose (in order that, so that, etc.)
- expressing effect (as a result, so, etc.)
- expressing condition (if, unless, etc.)
- expressing concession (although, even though, etc.)
- expressing contrast (but, yet)

9. Глаголи

- Classes of verbs: full (lexical) verbs, auxiliary verbs, modal verbs

Auxiliary verbs

- be, do, have (have got)

Modal verbs

- can, could, may, might, shall, will, should, would, ought to, must, have (got) to, mustn't, need, needn't (ability, permission, (polite) request, offer, obligation, permission, prohibition, necessity, lack of necessity, advice, suggestion; possibility/probability in the present/future and past)

Tense system

- Time: present, past, future
- Aspect: simple, continuous, perfect
- Voice: active, passive

Causative *have/get*

Tenses

- Present Simple
- Past Simple
- Present Continuous
- Past Continuous

- Present Perfect Simple
- Present Perfect Continuous
- Past Perfect Simple
- Past Perfect Continuous
- Future Forms: will/shall, be going to, Present Simple and Present Continuous for future, Future Continuous, Future Perfect Simple

Questions

- Yes/No questions
- Wh-questions
- Subject/Object questions
- Negative questions
- Question Tags
- Indirect questions

Phrasal verbs

Verb patterns

- Infinitives (with and without TO)
- Gerund

Reported Speech

- Reported statements/questions/commands, requests, suggestions, etc.

10. Синтаксис

- Simple sentences
- Complex sentences:
 - 1 Relative clauses: defining, non-defining
 - 2 Adverbial clauses: time, cause, effect, purpose, concession, contrast, manner
 - 3 Conditional clauses: types 0, 1, 2, 3, Mixed conditionals
- Expressing wishes/hypothesis
- Emphatic structures: Cleft sentences, Inversion

11. Творба речи

- prefixes, suffixes

12. Интерпункција

- Capital letters, full stop, comma, colon, semi-colon, question mark, exclamation mark, apostrophe and quotation marks

3.2. ГРАМАТИЧКЕ/ЈЕЗИЧНЕ СТРУКТУРЕ ЗА ОСНОВНИ НИВО ИСПИТА²⁶

1. Именице

- Types
- Number: singular/plural (regular – irregular)
- Genitive: 's, s', phrase of

2. Заменице

- Personal pronouns
- Possessive pronouns
- Demonstrative pronouns
- Interrogative pronouns
- Relative pronouns
- Reflexive pronouns
- Indefinite pronouns

3. Придеви

- Possessive adjectives
- Demonstrative adjectives
- Quantitative adjectives
- Participle adjectives: -ing and -ed
- Comparison of adjectives (regular, irregular)
- Order of subjects
- Order of objects
- Order of equality (as/so... as)

²⁶ Наведене граматичке структуре се односе на све делове испита из Енглеског језика на основном нивоу.

4. Прилози

- Types: place, time (definite, indefinite), manner, frequency, degree
- Comparison of adverbs (regular, irregular)

5. Чланови

- Indefinite
- Definite
- Zero

6. Бројеви

- Cardinal
- Ordinal

7. Предлози

- Time
- Place
- Movement
- Cause

8. Везници

- and, yet, or, so, when, until, since, if, although, etc.

9. Глаголи

Auxiliary verbs

- be, do, have

Modal verbs

- can, could, may, must, have to, shall, will, should, would, need

Tense system

- Voice: active, passive

Tenses

- Present Simple
- Past Simple
- Present Continuous
- Past Continuous
- Present Perfect Simple
- Present Perfect Continuous
- Past Perfect Simple
- Future Forms: will/shall, be going to
- Present Simple and Present Continuous for future

Questions

- Yes/No questions
- Wh-questions

Phrasal verbs

Verb patterns

- Infinitives (with and without TO)
- Gerund

Reported Speech

10. Синтакс

- Simple sentence
- Compound sentence (word order)
- Complex sentences:
 - Conditional clauses: types 1, 2
 - Relative clauses

11. Творба речи

- prefixes, suffixes, compounds, derivatives

